

Ειδική έκθεση

Βιώσιμη χρήση των υδάτων στη γεωργία:

πιθανότερο τα κονδύλια της ΚΓΠ να ευνοούν τη μεγαλύτερη παρά την αποδοτικότερη χρήση νερού

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-VII
Εισαγωγή	01-18
Διαθεσιμότητα υδάτων στην ΕΕ: τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικά σενάρια	01-03
Η γεωργία χρειάζεται νερό	04-06
Ο ρόλος της ΕΕ στην πολιτική για την ποσότητα των υδάτων	07-18
Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα	08-11
Κοινή γεωργική πολιτική	12-18
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου	19-24
Παρατηρήσεις	25-89
Η πολιτική της ΕΕ για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων περιλαμβάνει παρεκκλίσεις για τη γεωργία	25-52
Τα κράτη μέλη διαθέτουν συστήματα αδειοδότησης και εφαρμόζουν πολλές παρεκκλίσεις	27-35
Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μηχανισμούς τιμολόγησης που παρέχουν κίνητρα, ωστόσο η ανάκτηση του κόστους είναι χαμηλότερη στον τομέα της γεωργίας από ό,τι σε άλλους τομείς	36-44
Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εφαρμογή της ΟΠΥ προχωρεί με αργούς ρυθμούς	45-52
Οι άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ δεν καλύπτουν σημαντικά την αποδοτική χρήση υδάτων	53-68
Η εισοδηματική στήριξη της ΚΓΠ δεν προωθεί την αποδοτική χρήση ή συγκράτηση των υδάτων	55-57
Η ΕΕ στηρίζει καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές που υφίστανται υδατική καταπόνηση μέσω προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης	58-61
Η πολλαπλή συμμόρφωση καλύπτει την παράνομη άντληση υδάτων, αλλά οι έλεγχοι είναι σπάνιοι και οι κυρώσεις είναι χαμηλές	62-68
Τα κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης και τα μέτρα στήριξης της αγοράς δεν προωθούν σημαντικά τη βιώσιμη χρήση των υδάτων	69-89

Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης σπάνια χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της ποσότητας των υδάτων 70-74

Η χρηματοδότηση της ΕΕ για αρδευτικά έργα προσφέρει ανεπαρκή εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων 75-89

Συμπεράσματα και συστάσεις 90-98

Γλωσσάριο

Συνομογραφίες

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Η δημογραφική ανάπτυξη, η οικονομική δραστηριότητα και η κλιματική αλλαγή αυξάνουν τόσο την εποχική όσο και την πολυετή λειψυδρία στην ΕΕ. Σημαντικό τμήμα του εδάφους έχει ήδη πληγεί από την άντληση υδάτων καθ' υπέρβαση των διαθέσιμων αποθεμάτων, και οι τρέχουσες τάσεις καταδεικνύουν αυξανόμενη καταπόνηση των υδάτων.

II Η γεωργία εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα νερού. Η άρδευση λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας των γεωργών από τις ακανόνιστες βροχοπτώσεις και συμβάλλει στην αύξηση της βιωσιμότητας, της απόδοσης και της ποιότητας των καλλιεργειών, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη σοβαρή αποστράγγιση των υδάτινων πόρων. Ενώ το 2016 αρδευόταν περίπου το 6 % της γεωργικής γης της ΕΕ, ο τομέας της γεωργίας ήταν υπεύθυνος για το 24 % της συνολικής άντλησης υδάτων.

III Το 2000 η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ) εισήγαγε την έννοια της ποσότητας των υδάτων στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ. Έθεσε τον φιλόδοξο στόχο της «καλής» ποσοτικής κατάστασης για όλα τα συστήματα υπόγειων υδάτων έως το 2027 το αργότερο. Αυτό σημαίνει ότι οι αντλήσεις υδάτων δεν πρέπει να μειώνουν τα επίπεδα των υπόγειων υδάτων σε βαθμό που να οδηγεί στην επιδείνωση ή μη επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων. Για τα περισσότερα κράτη μέλη η κατάσταση βελτιώθηκε, αλλά το 2015 η ποσοτική κατάσταση περίπου του 9 % των υπόγειων υδάτων στην ΕΕ ήταν «κακή». Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η ΟΠΥ είναι σε μεγάλο βαθμό κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό, αλλά διαπίστωσε σημαντική καθυστέρηση στην επίτευξη των στόχων.

IV Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) θα μπορούσε να παράσχει κίνητρα για βιώσιμη γεωργία στην ΕΕ συνδέοντας τις ενισχύσεις με περιβαλλοντικά πρότυπα. Η βιώσιμη γεωργία όσον αφορά τη χρήση των υδάτων είναι ενσωματωμένη στους τρέχοντες στόχους πολιτικής της ΚΓΠ και στις προτάσεις για την ΚΓΠ μετά το 2020. Το ευρύ φάσμα των υποστηριζόμενων πρακτικών (συμπεριλαμβανομένης της στήριξης που συνδέεται με συγκεκριμένα προϊόντα, της στήριξης για μέτρα συγκράτησης υδάτων ή επενδύσεων σε νέες αρδευτικές υποδομές) επηρεάζει τη χρήση των υδάτων στη γεωργία ποικιλοτρόπως.

V Ο έλεγχός μας επικεντρώθηκε στον αντίκτυπο της γεωργίας στην ποσοτική κατάσταση των υδατικών συστημάτων. Εξετάσαμε σε ποιο βαθμό η ΟΠΥ και η ΚΓΠ προωθούν τη βιώσιμη χρήση των υδάτων στη γεωργία.

VI Διαπιστώσαμε ότι οι γεωργικές πολιτικές τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών δεν ευθυγραμμίζονται συστηματικά με την πολιτική της ΕΕ για τα ύδατα. Τα συστήματα αδειοδότησης της άντλησης υδάτων και οι μηχανισμοί τιμολόγησης του νερού περιέχουν πολλές εξαιρέσεις όσον αφορά τη χρήση των υδάτων στη γεωργία. Λίγα είναι τα καθεστώτα της ΚΓΠ που συνδέουν τις ενισχύσεις με αυστηρές απαιτήσεις για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων. Η πολλαπλή συμμόρφωση, ένας μηχανισμός που μπορεί να οδηγήσει σε (συνήθως μικρή) περικοπή των ενισχύσεων σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι οι γεωργοί έχουν παραβεί ορισμένες απαιτήσεις, αποθαρρύνει τη μη βιώσιμη χρήση των υδάτων, αλλά δεν εφαρμόζεται σε όλες τις ενισχύσεις της ΚΓΠ ή στο σύνολο των γεωργών. Η ΚΓΠ χρηματοδοτεί έργα και πρακτικές που αναμένεται να βελτιώσουν τη βιώσιμη χρήση των υδάτων, όπως μέτρα συγκράτησης των υδάτων, εξοπλισμός επεξεργασίας λυμάτων και έργα που βελτιώνουν την αποδοτικότητα των συστημάτων άρδευσης. Ωστόσο, η υλοποίηση τέτοιων έργων είναι σπανιότερη από ό,τι έργων που ενδεχομένως να αυξήσουν την πίεση που ασκείται στους υδάτινους πόρους, όπως τα έργα για νέες αρδευτικές υποδομές.

VII Βάσει των διαπιστώσεών μας, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- 1) να ζητήσει από τα κράτη μέλη να αιτιολογούν τα επίπεδα τιμολόγησης νερού και τις εξαιρέσεις από την απαίτηση έκδοσης άδειας άντλησης υδάτων κατά την εφαρμογή της ΟΠΥ στη γεωργία·
- 2) να συνδέσει τις ενισχύσεις της ΚΓΠ με τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων·
- 3) να διασφαλίσει ότι τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ.

Εισαγωγή

Διαθεσιμότητα υδάτων στην ΕΕ: τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικά σενάρια

01 Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, τα τελευταία 55 χρόνια σημειώθηκε μείωση κατά 17 % των ανανεώσιμων υδάτινων πόρων κατά κεφαλή σε ολόκληρη την ΕΕ¹. Αν και αυτό οφείλεται εν μέρει στην αύξηση του πληθυσμού, είναι και η πίεση από την οικονομική δραστηριότητα και την κλιματική αλλαγή που επιτείνει τη λειψυδρία σε διάφορα μέρη της ΕΕ τόσο σε εποχική όσο και σε ετήσια βάση.

02 Με την κλιματική αλλαγή, τις υψηλότερες μέσες θερμοκρασίες και τα συχνότερα και αυξανόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα (συμπεριλαμβανομένης της ξηρασίας), τα γλυκά ύδατα γίνονται ολοένα σπανιότερα στην ΕΕ². Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η καταπόνηση των υδάτων είναι πιθανόν να αυξηθεί σε σημαντικό τμήμα της ΕΕ έως το 2030 (*γράφημα 1*).

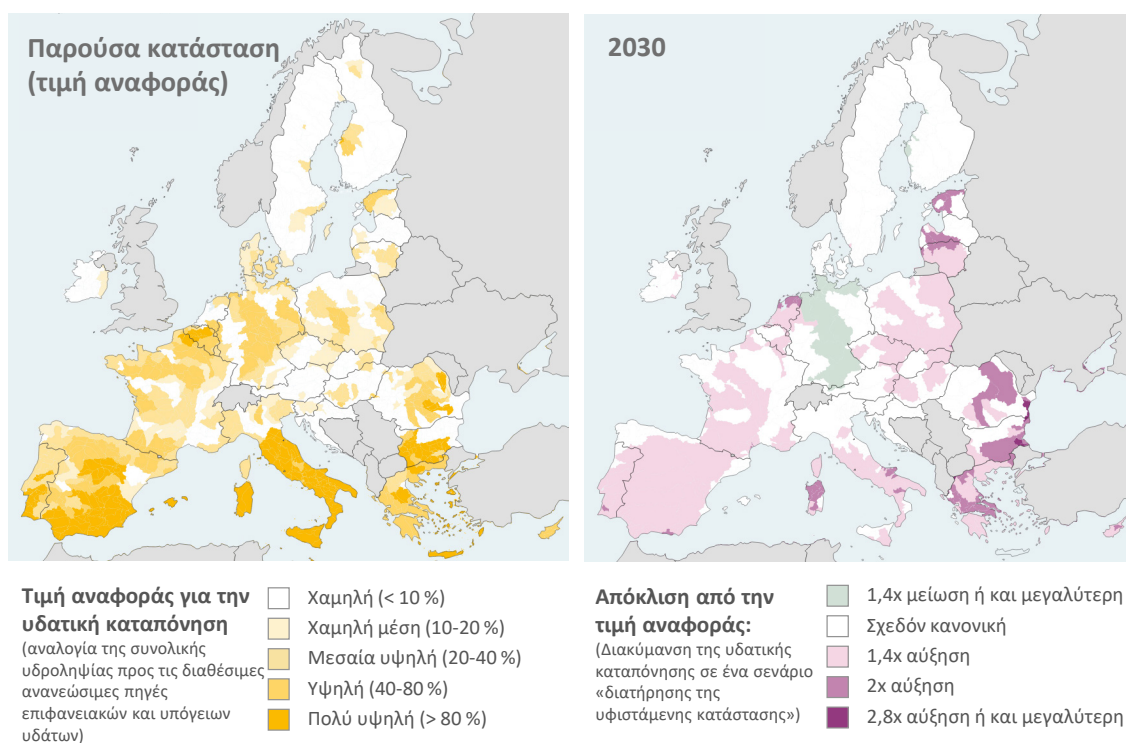
03 Σύμφωνα με την Επιτροπή, «οι ακραίες ξηρασίες που έπληξαν τη δυτική και την κεντρική Ευρώπη το 2018, το 2019 και το 2020 προκάλεσαν μεγάλες ζημιές. (...) Αν η παγκόσμια θερμοκρασία αυξηθεί κατά 3 °C, θα διπλασιαστούν οι ξηρασίες, και οι ετήσιες απώλειες εξαιτίας τους θα φτάσουν σε απόλυτους αριθμούς τα 40 δισεκατομμύρια ευρώ/έτος³.»

¹ Παγκόσμια Τράπεζα, [Renewable internal freshwater resources per capita \(cubic meters\) - European Union](#).

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή – JRC, «World Atlas of Desertification», [Change in aridity - shifts to drier conditions](#).

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: [Διαμορφώνοντας μια Ευρώπη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή - η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή \(COM\(2021\) 82 final\)](#).

Γράφημα 1 – Η καταπόνηση των υδάτων στην ΕΕ και μελλοντικές προβλέψεις

© World Resources Institute – [Aqueduct](#), πρόσβαση στις 22/03/2021.

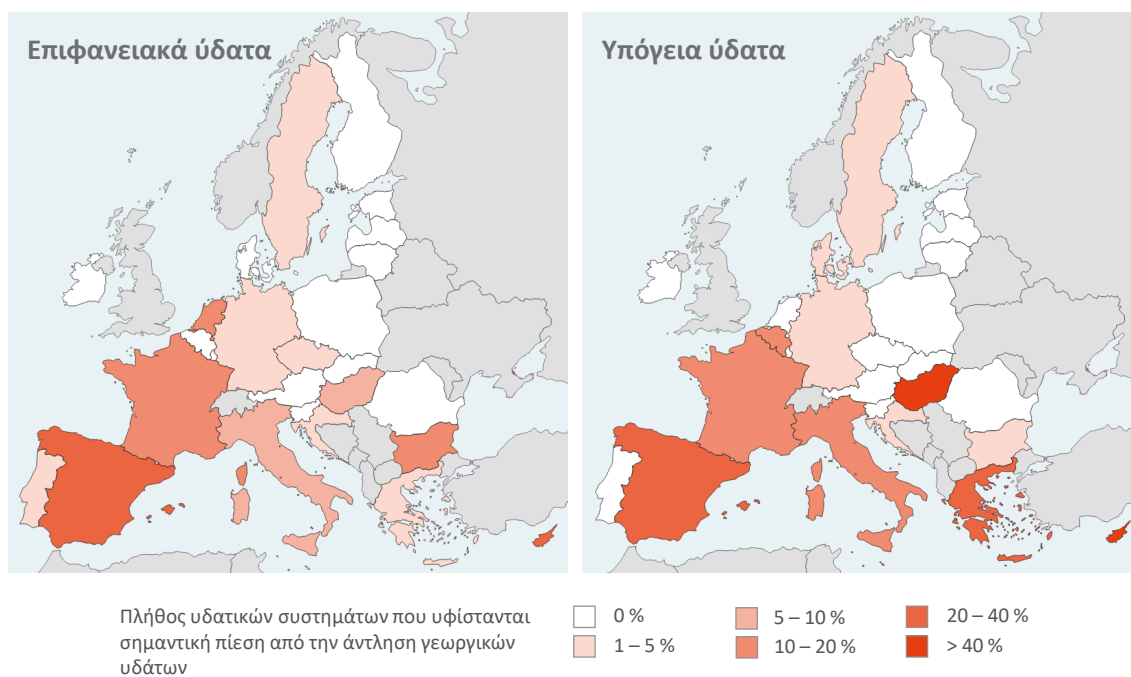
Η γεωργία χρειάζεται νερό

04 Η γεωργική παραγωγή εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα νερού. Η άρδευση προσφέρει πολλαπλά οφέλη στους γεωργούς, όπως αύξηση της βιωσιμότητας των καλλιεργειών, της απόδοσης και της ποιότητας. Τα ύδατα άρδευσης προέρχονται από ρεύματα, ποταμούς και λίμνες (συστήματα επιφανειακών υδάτων), φρέατα (συστήματα υπόγειων υδάτων), συλλογή όμβριων υδάτων και ανακτηθέντα λύματα. Το 2016 αρδεύονταν περίπου το 6 % της γεωργικής γης στην ΕΕ. Το πόσιμο νερό για τα ζώα αντιπροσωπεύει μικρό ποσοστό της χρήσης γεωργικών υδάτων.

05 Η γεωργία επηρεάζει τόσο την ποιότητα (π.χ. μέσω διάχυτης ρύπανσης από λιπάσματα ή φυτοφάρμακα) όσο και την ποσότητα των υδάτων. Η χαμηλή ροή υδάτων, παραδείγματος χάριν, μειώνει την αραιώση των ρύπων, επιδεινώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ποιότητα των υδάτων, ενώ η υπερβολική άντληση υδάτων στις παράκτιες περιοχές μπορεί να προκαλέσει εισροή αλμυρού νερού στα υπόγεια ύδατα.

06 Πρόσφατη έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ)⁴ αναφέρει ότι η γεωργία ευθύνεται για το 24 % της άντλησης υδάτων στην ΕΕ: τα τελευταία 30 χρόνια σημειώθηκε κάποια μείωση των πιέσεων, χάρη στη βελτίωση της αποδοτικότητας όσον αφορά τη χρήση των πόρων. Η χρήση γεωργικών υδάτων σε επίπεδο ΕΕ έχει μειωθεί κατά 28 % από το 1990, ενώ το πλεόνασμα αζώτου μειώθηκε κατά 10 % και η συγκέντρωση νιτρικών στους ποταμούς κατά 20 % από το 2000. Ωστόσο, τα περαιτέρω οφέλη ήταν περιορισμένα κατά τη δεκαετία του 2010 και οι πιέσεις εξακολουθούν να παραμένουν σε εξαιρετικά μη βιώσιμα επίπεδα. Το 2015, τα κράτη μέλη ανέφεραν στην Επιτροπή το μερίδιο των υδατικών συστημάτων που υφίστανται σημαντική πίεση από την άντληση γεωργικών υδάτων (βλέπε [γράφημα 2](#)).

Γράφημα 2 – Αριθμός υδατικών συστημάτων που υφίστανται σημαντική πίεση από την άντληση γεωργικών υδάτων

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του ΕΟΠ, 2018, «[WISE Water Framework Directive \(viewer\)](#)», Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

⁴ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, «[Water and agriculture: towards sustainable solutions](#)», Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 17/2020.

Ο ρόλος της ΕΕ στην πολιτική για την ποσότητα των υδάτων

07 Τα βασικά σκέλη του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για την ποσότητα των υδάτων και τη γεωργία είναι η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα⁵ (ΟΠΥ) και η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ). Στο **γράφημα 3** παρουσιάζονται οι βασικοί ρόλοι και αρμοδιότητες εντός της ΕΕ.

Γράφημα 3 – Βασικοί ρόλοι και αρμοδιότητες (2014-2020)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή		Κράτη μέλη	
Περιβάλλον (ΓΔ ENV)	Γεωργία (ΓΔ AGRI)	Περιβάλλον (π.χ. αρμόδιες για τις λεκάνες απορροής ποταμών αρχές, αρχές υδάτων)	Γεωργία (υπουργείο Γεωργίας, οργανισμοί πληρωμών, διαχειριστικές αρχές)
Παρακολούθηση της εφαρμογής της ΟΠΥ	Σχεδιασμός και επίβλεψη των μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ	Εφαρμογή της ΟΠΥ	Υλοποίηση της ΚΓΠ
<ul style="list-style-type: none"> Αξιολόγηση των ΣΔΛΑΠ των κρατών μελών και κατάρτιση εκθέσεων υλοποίησης Αξιολόγηση της συμμόρφωσης των κρατών μελών με την ΟΠΥ, ιδίως τις εξαιρέσεις, τα σχετικά με τους ελέγχους των αντλήσεων μέτρα και την αποδοτικότητα των υδάτων 	<ul style="list-style-type: none"> Θέσπιση του νομικού πλαισίου για την ΚΓΠ Διασφάλιση της εφαρμογής της ΚΓΠ από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο Έγκριση των ΠΑΑ και παρακολούθηση της εφαρμογής τους Επανεξέταση της εφαρμογής της πολλαπλής συμμόρφωσης 	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη ΣΔΛΑΠ για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού εντός της επικράτειάς τους Δημιουργία και λειτουργία συστήματος τιμολόγησης του νερού Εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος ελέγχου της άντλησης υδάτων 	<ul style="list-style-type: none"> Θέσπιση ειδικών κανόνων για τις άμεσες ενισχύσεις Κατάρτιση εθνικού πλαισίου και στρατηγικής για τα επιχειρησιακά προγράμματα στον τομέα των οπωροκηπευτικών, καθώς και προγραμμάτων στήριξης στον αμπελοοινικό τομέα Κατάρτιση και υλοποίηση ΠΑΑ Λεπτομερής προσδιορισμός και εφαρμογή απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης
Ειδική ομάδα για τα ύδατα και τη γεωργία (ΓΔ AGRI, ΓΔ ENV, ΓΔ JRC, ΓΔ RTD και ΓΔ SANTE)			
Συντονισμένη πρωτοβουλία για τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων			

Ακρωνύμια: ΚΓΠ – κοινή γεωργική πολιτική· ΟΠΥ – οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα· ΠΑΑ – πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης· ΣΔΛΑΠ – σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού· ΠΛΑΠ – περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού

Πηγή: ΕΕΣ.

Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα

08 Η ΕΕ εφαρμόζει πολιτικές για τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων από το 1991 (οδηγίες για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και τη νιτρορύπανση).

⁵ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1-73).

Το 2000, η ΟΠΥ θέσπισε πολιτικές που αφορούσαν επίσης την ποσότητα των υδάτων. Η συγκεκριμένη οδηγία προωθεί μια οικοσυστημική προσέγγιση για τη διαχείριση των υδάτων, συμπεριλαμβανομένων αρχών όπως η διαχείριση των υδάτων σε κλίμακα λεκανών απορροής ποταμών, η συμμετοχή του κοινού και η ανάγκη να εξεταστεί ο αντίκτυπος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στους υδάτινους πόρους.

09 Σύμφωνα με την ΟΠΥ, τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίζουν σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού⁶. Τα έγγραφα αυτά παρέχουν λεπτομέρειες σχετικά με την παρακολούθηση, τις κύριες πιέσεις, τους στόχους, τις εξαιρέσεις και τα μέτρα για την επόμενη εξαετία. Τα κράτη μέλη υπέβαλαν για πρώτη φορά σχέδια στην Επιτροπή το 2009, και εκ νέου το 2015. Η Επιτροπή αξιολογεί την πρόοδο ανά τριετία⁷.

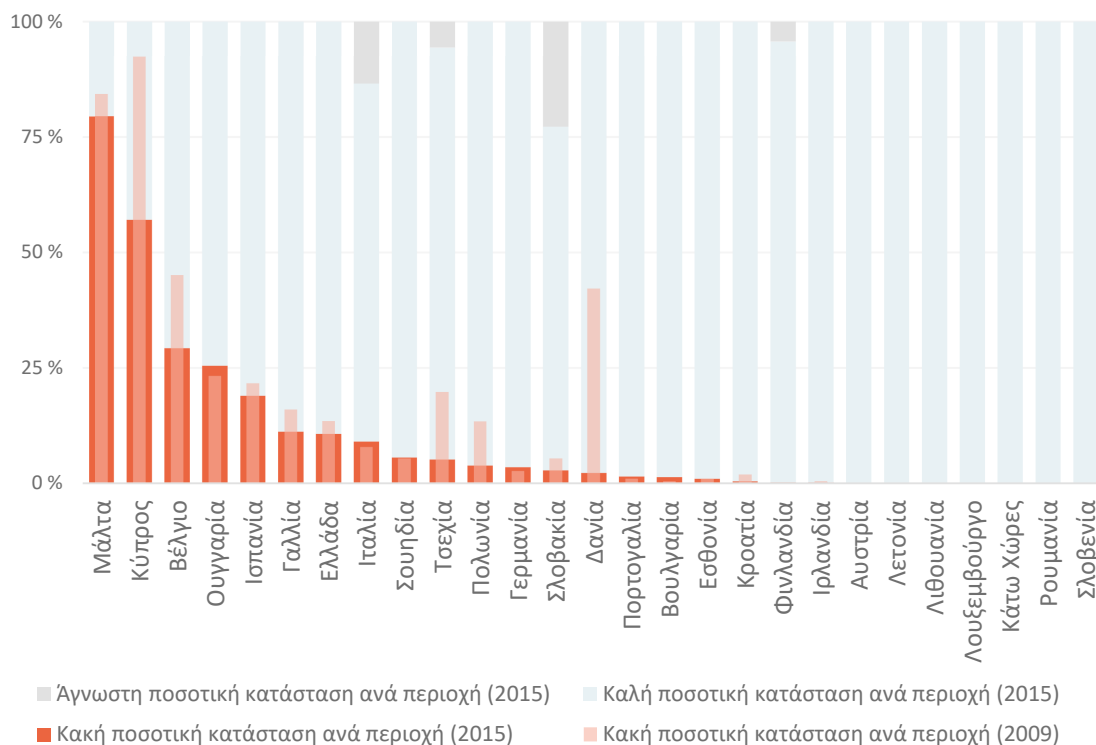
10 Η ΟΠΥ έθεσε ως στόχο την επίτευξη καλής ποσοτικής κατάστασης για όλα τα συστήματα υπόγειων υδάτων έως το 2015 και έως το 2027 το αργότερο στις περιπτώσεις που ισχύουν αιτιολογημένες εξαιρέσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι αντλήσεις υδάτων δεν θα πρέπει να μειώνουν τα επίπεδα των υπόγειων υδάτων σε βαθμό που αυτό να οδηγεί σε επιδείνωση ή μη επίτευξη της καλής κατάστασης των υδάτων. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση υλοποίησης της Επιτροπής⁸, στα περισσότερα κράτη μέλη η κατάσταση βελτιώθηκε από το 2009 έως το 2015, αλλά η ποσοτική κατάσταση περίπου του 9 % των συστημάτων υπόγειων υδάτων στην ΕΕ (ανά περιοχή) εξακολουθούσε να είναι «κακή» (*γράφημα 4*). Στον ορισμό της καλής οικολογικής κατάστασης στην ΟΠΥ καλύπτονται ποσοτικές πτυχές των συστημάτων επιφανειακών υδάτων, και συγκεκριμένα τα υδρομορφολογικά στοιχεία (ήτοι το καθεστώς ροής). Τα κράτη μέλη πρέπει να ορίζουν στόχους «οικολογικής ροής» για κάθε σύστημα επιφανειακών υδάτων, με σκοπό να εξασφαλίζεται η ύπαρξη επαρκών υδάτων.

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Status of implementation of the WFD in the Member States](#).

⁷ Οδηγία 2000/60/ΕΚ, άρθρο 18.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SWD (2019) 30 final, «[European Overview - River Basin Management Plans](#)».

Γράφημα 4 – Ποσοτική κατάσταση των συστημάτων υπόγειων υδάτων

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του ΕΟΠ, 2018, «Groundwater quantitative and chemical status».

11 Το 2019, η Επιτροπή αξιολόγησε τις επιδόσεις της ΟΠΥ από το τέλος του 2017 έως τα μέσα του 2019⁹. Το γενικό συμπέρασμα αυτής της αξιολόγησης ήταν ότι η ΟΠΥ ήταν σε μεγάλο βαθμό κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό, αν και η Επιτροπή σημείωσε επίσης ότι η εφαρμογή της οδηγίας έχει καθυστερήσει σημαντικά. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανεπαρκή χρηματοδότηση, την αργή εφαρμογή και την ανεπαρκή ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών στόχων στις τομεακές πολιτικές.

Κοινή γεωργική πολιτική

12 Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων (συμπεριλαμβανομένων των υδάτων) είναι ένας από τους τρεις στόχους πολιτικής για την ΚΓΠ της περιόδου 2014-2020¹⁰, παράλληλα με τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και την ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη.

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [EU Water Legislation - Fitness Check](#).

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «[Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος](#)», COM(2010) 0672 τελικό.

Το 2018 η Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση για την ΚΓΠ μετά το 2020¹¹. Στους εννέα ειδικούς στόχους που προτείνει περιλαμβάνονται η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως τα ύδατα, το έδαφος και ο αέρας.

13 Το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού της ΚΓΠ χρηματοδοτεί άμεσες ενισχύσεις (71 %)¹². Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- η αποσυνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη, όπως το καθεστώς βασικής ενίσχυσης (ΚΒΕ), το καθεστώς ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης (ΚΕΣΕ) και η ενίσχυση οικολογικού προσανατολισμού, που από κοινού αντιπροσωπεύουν το 61 % του προϋπολογισμού της ΚΓΠ, ήτοι 35,3 δισεκατομμύρια ευρώ το 2019¹³.
- η προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη (ΠΣΣ), που καταβάλλεται ανά έκταση ή ανά κεφαλή ζωικού κεφαλαίου. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν αυτό το προαιρετικό καθεστώς άμεσων ενισχύσεων για τη στήριξη συγκεκριμένων γεωργικών τομέων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για οικονομικούς, κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους. Το 2020, διέθεσαν περίπου 4,24 δισεκατομμύρια ευρώ σε προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη¹⁴, το ένα τέταρτο των οποίων διατέθηκε για στρεμματικές ενισχύσεις.

14 Οι παραγωγοί οπωροκηπευτικών, οίνου και ελαιολάδου δικαιούνται στήριξη στο πλαίσιο της «κοινής οργάνωσης αγοράς» (ΚΟΑ) προκειμένου να διευκολυνθεί η προσαρμογή τους στις αλλαγές της αγοράς. Τα μέτρα της ΚΟΑ περιλαμβάνουν στήριξη για επενδύσεις που ενδεχομένως να έχουν αντίκτυπο στη χρήση των υδάτων.

15 Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) στηρίζει την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ μέσω των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης (ΠΑΑ) των κρατών μελών. Τα ΠΑΑ καταρτίζονται σε εθνική ή περιφερειακή βάση και

¹¹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), COM/2018/392 final.

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δείκτες της ΚΓΠ *Financing the CAP*.

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *SWD (2020) 168 final*.

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «*Voluntary coupled support - Review by the Member States of their support decisions applicable as from claim year 2020*».

καλύπτουν τις προτεραιότητες της ΕΕ για περίοδο επτά ετών. Περιλαμβάνουν τη στήριξη γεωργικών πρακτικών και επενδύσεων με πιθανό αντίκτυπο στη χρήση νερού.

16 Η επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων λυμάτων αποτελεί μέρος μιας κυκλικής οικονομίας. Σύμφωνα με μελέτη του 2015 που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Επιτροπής, στην ΕΕ επαναχρησιμοποιούνταν κάθε χρόνο περίπου 1 100 εκατομμύρια m³ λυμάτων (περίπου το 0,4 % των ετήσιων αντλήσεων γλυκού νερού στην ΕΕ)¹⁵. Τον Μάιο του 2020, η ΕΕ εξέδωσε κανονισμό σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των λυμάτων για γεωργική άρδευση¹⁶. Καθορίζει ελάχιστες απαιτήσεις για την ποιότητα των υδάτων, την παρακολούθηση, τη διαχείριση κινδύνου και τη διαφάνεια, και θα τεθεί σε εφαρμογή στα τέλη Ιουνίου 2023. Σύμφωνα με την εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής¹⁷, κατ' εφαρμογή του κανονισμού θα καταστεί δυνατή η επαναχρησιμοποίηση άνω του 50 % του συνολικού όγκου νερού που διατίθεται θεωρητικά για άρδευση από σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων στην ΕΕ και θα αποτραπεί άνω του 5 % της άμεσης άντλησης από υδατικά συστήματα και υπόγεια ύδατα, με αποτέλεσμα τη συνολική μείωση της καταπόνησης των υδάτων κατά περισσότερο από 5 %. Η ΚΓΠ μπορεί να χρηματοδοτήσει υποδομές επεξεργασίας υδάτων για την επαναχρησιμοποίηση των λυμάτων στην άρδευση.

17 Οι περισσότερες άμεσες ενισχύσεις, καθώς και ορισμένες ενισχύσεις στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης και αρκετές ΚΟΑ στον αμπελοοινικό τομέα, υπόκεινται σε ένα σύνολο κανόνων που είναι γνωστό ως πολλαπλή συμμόρφωση. Στους κανόνες αυτούς περιλαμβάνονται κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης (ΚΑΔ) από επιλεγμένες οδηγίες και κανονισμούς σχετικά με το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των φυτών, την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και πρότυπα για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση (ΚΓΠΚ), που επιβάλλουν βιώσιμες γεωργικές πρακτικές. Οι δικαιούχοι της ΚΓΠ για τους οποίους διαπιστώνεται ότι δεν τηρούν τους εν λόγω κανόνες, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία, ενδέχεται να υποστούν περικοπή της ετήσιας επιχορήγησης της ΕΕ.

18 Παραδείγματος χάριν, στο πλαίσιο της ΚΓΠΚ 2 προβλέπεται ένας μηχανισμός βάσει του οποίου αξιολογείται κατά πόσον οι γεωργοί που αντλούν νερό για άρδευση

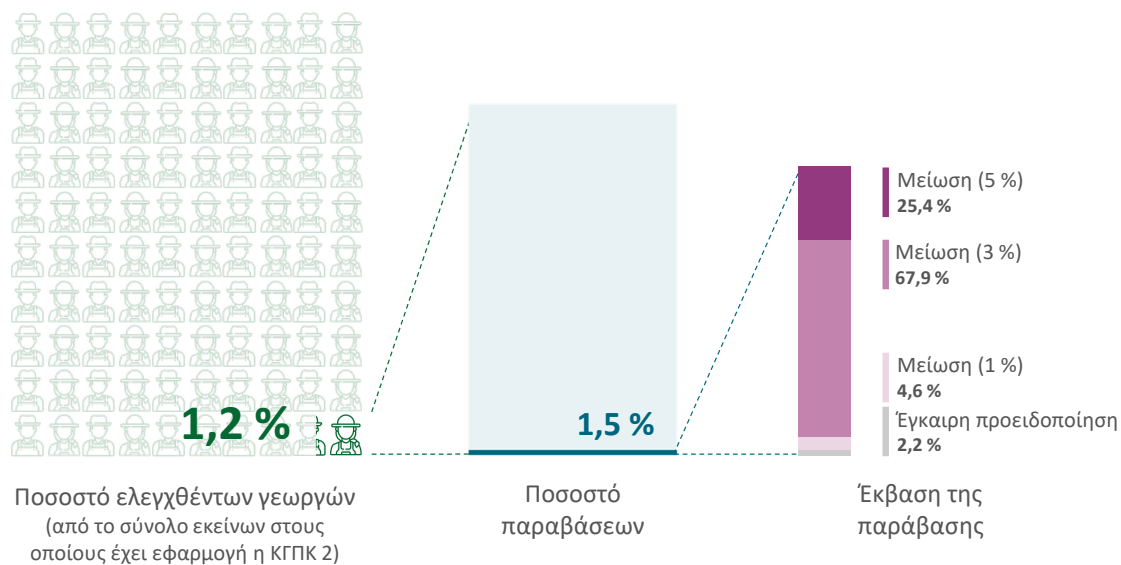
¹⁵ BIO by Deloitte (σε συνεργασία με το ICF και το Πανεπιστήμιο Cranfield), «[Optimising water reuse in the EU – Final report prepared for the European Commission \(DG ENV\)](#)», Μέρος Ι.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2020, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων (ΕΕ L 177 της 5.6.2020, σ. 32-55).

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [SWD\(2018\) 249 final/2-2018/0169 \(COD\)](#).

συμμορφώνονται με τις διαδικασίες αδειοδότησης στο οικείο κράτος μέλος. Μεταξύ 2015 και 2018, το 1,2 % των δικαιούχων της ΚΓΠ στους οποίους εφαρμοζόταν η ΚΓΠΚ 2 υποβάλλονταν σε έλεγχο ετησίως. Στο πλαίσιο των ελέγχων αυτών εντοπίστηκε χαμηλό ποσοστό παραβάσεων (1,5 %), στις περισσότερες από τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις, ήτοι μείωση κατά 3 % (γράφημα 5) της επιδότησης που είχε καταβληθεί στον εμπλεκόμενο γεωργό.

Γράφημα 5 – Έλεγχοι ΚΓΠΚ 2 (μέσος όρος 2015-2018)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων που παρέιχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

19 Ο εν προκειμένω έλεγχος επικεντρώνεται στον αντίκτυπο της γεωργίας στην ποσοτική κατάσταση των υδάτων. Δεδομένου ότι η γεωργία αποτελεί, αφενός, έναν σημαντικό χρήστη γλυκού νερού και, αφετέρου, έναν από τους πρώτους τομείς που πλήττονται από τη λειψυδρία, αξιολογήσαμε σε ποιο βαθμό οι πολιτικές της ΕΕ, δηλαδή η ΚΓΠ και η πολιτική για τα ύδατα, προωθούν τη βιώσιμη χρήση των υδάτων στη γεωργία.

20 Το Συμβούλιο δήλωσε το 2016¹⁸ ότι οι στόχοι της πολιτικής υδάτων της ΕΕ θα πρέπει να ενσωματωθούν καλύτερα σε άλλους τομείς πολιτικής, όπως ο επισιτισμός και η γεωργία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης καλύτερο συντονισμό των πολιτικών. Τα ύδατα αποτελούν το αντικείμενο του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 6 του ΟΗΕ («ύδρευση και αποχέτευση για όλους»), του οποίου οι τιμές-στόχος αφορούν την αποδοτική χρήση των υδάτων και την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων.

21 Εξετάσαμε σε ποιον βαθμό:

- η ΟΠΥ προωθεί τη βιώσιμη χρήση των υδάτων στη γεωργία·
- τα καθεστώτα άμεσων ενισχύσεων της ΚΓΠ λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της ΟΠΥ για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων·
- τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και στήριξης της αγοράς στο πλαίσιο της ΚΓΠ έχουν ενσωματώσει τις αρχές της ΟΠΥ για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων.

22 Ο έλεγχος δεν κάλυψε τη διάχυτη ρύπανση των υδάτων που οφείλεται στη γεωργία (π.χ. από νιτρικά άλατα ή φυτοφάρμακα). Το ΕΕΣ έχει εστιάσει σε αυτό το σημείο περισσότερο επισταμένως σε προηγούμενες εκθέσεις του¹⁹.

¹⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου «Βιώσιμη διαχείριση των υδάτων», 17 Οκτωβρίου 2016.

¹⁹ Ειδική έκθεση 04/2014 του ΕΕΣ, με τίτλο «Ενσωμάτωση των στόχων της πολιτικής υδάτων της ΕΕ στην ΚΓΠ: μερικώς επιτυχής»· ειδική έκθεση 23/2015 του ΕΕΣ, με τίτλο «Ποιότητα των υδάτων στη λεκάνη απορροής του Δούναβη: έχει επιτευχθεί πρόοδος στην εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα, αλλά πρέπει να γίνουν περισσότερα»· ειδική έκθεση 03/2016 του ΕΕΣ, με τίτλο «Καταπολέμηση του ευτροφισμού στη Βαλτική Θάλασσα: χρειάζεται να γίνουν περισσότερα και αποτελεσματικότερα βήματα».

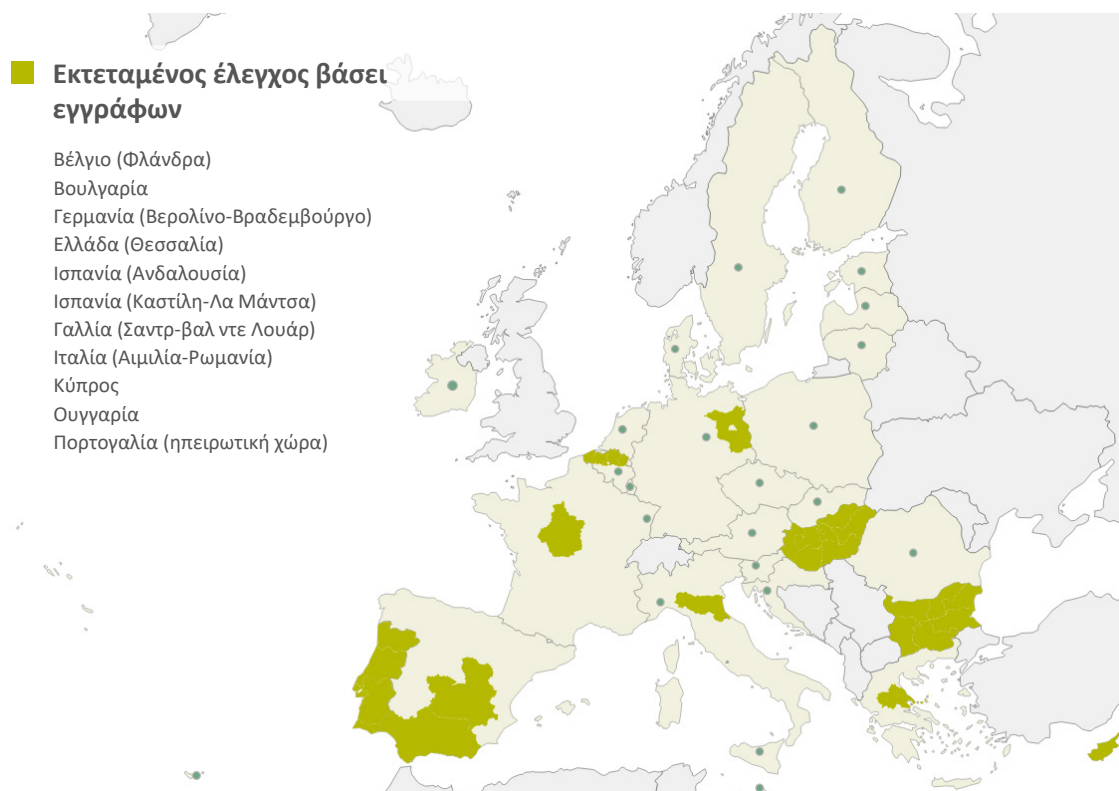
23 Ο έλεγχος διήρκεσε από τον Απρίλιο έως τον Δεκέμβριο του 2020.

Πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις με υπαλλήλους της Επιτροπής και των αρχών των κρατών μελών και πραγματοποιήσαμε διαβουλεύσεις με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στους τομείς των υδάτων και της γεωργίας. Εξετάσαμε τα εξής:

- στρατηγικά έγγραφα της Επιτροπής, έγγραφα εργασίας, μελέτες, αξιολογήσεις, έγγραφα καθοδήγησης, στατιστικές, εκθέσεις υλοποίησης σχετικές με την ποσότητα των υδάτων και γεωργικές πολιτικές·
- προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και εθνικούς και περιφερειακούς κανόνες και καθοδήγηση σχετικά με την πολλαπλή συμμόρφωση, τα καθεστώτα άμεσων ενισχύσεων, τα μέτρα στήριξης της αγοράς και αγροτικής ανάπτυξης, καθώς και μελέτες, έρευνες, ανάλυση και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις κυρώσεις·
- σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, κανόνες περί άντλησης υδάτων και τιμολογιακές πολιτικές·
- άλλες σχετικές μελέτες και εκθέσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ).

24 Ο έλεγχός μας κάλυψε την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 της ΚΓΠ. Διενεργήσαμε εκτεταμένες επισκοπήσεις βάσει εγγράφων για 11 κράτη μέλη / περιφέρειες (βλέπε [γράφημα 6](#)), επιδιώκοντας γεωγραφική ισορροπία μεταξύ των περιοχών που πλήττονται επί του παρόντος από λειψυδρία και άλλων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα αυτό στο μέλλον. Σε έξι από τα κράτη μέλη, επικεντρώσαμε τις εργασίες μας σε μία ή δύο περιφέρειες, καθώς ορισμένα εξ αυτών διαθέτουν περιφερειακά ΠΑΑ και τα μέτρα διαχείρισης των υδάτων αποφασίζονται σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού. Συγκεντρώσαμε επίσης αποδεικτικά στοιχεία για άλλα κράτη μέλη / περιφέρειες στο πλαίσιο εξέτασης βάσει εγγράφων 24 πρόσθετων ΠΑΑ και ελεγκτικών εργασιών που διενεργήσαμε για τους σκοπούς της ετήσιας έκθεσής μας.

Γράφημα 6 – Έλεγχοι βάσει εγγράφων

● Εξέταση των ΠΑΑ βάσει εγγράφων:

Βέλγιο (Βαλονία), Τσεχία, Δανία, Γερμανία (Σαξονία-Ανχαλτ), Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία (Κανάριες Νήσοι), Γαλλία (Αλσατία), Κροατία, Ιταλία (Σικελία), Ιταλία (Λιγυρία), Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία (Μαδέρα), Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Φινλανδία, Σουηδία

Πηγή: ΕΕΣ.

Παρατηρήσεις

Η πολιτική της ΕΕ για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων περιλαμβάνει παρεκκλίσεις για τη γεωργία

25 Η ΟΠΥ παρέχει εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων. Απαιτεί από τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων:

- ο να έχουν θέσει σε λειτουργία σύστημα αδειοδότησης και μητρώο αντλήσεων²⁰.
- ο την υιοθέτηση πολιτικών τιμολόγησης του νερού που παρέχουν κίνητρα για αποδοτική χρήση των υδάτων και εξασφαλίζουν επαρκή ανάκτηση του κόστους για υπηρεσίες υδάτων από τους διάφορους χρήστες (περιλαμβανομένων των γεωργών)²¹.

26 Εξετάσαμε τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις ανωτέρω απαιτήσεις σχετικά με τη διαχείριση της άντλησης υδάτων, την τιμολόγηση του νερού και την ανάκτηση του κόστους στον γεωργικό τομέα, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή παρακολουθεί τις εργασίες τους.

Τα κράτη μέλη διαθέτουν συστήματα αδειοδότησης και εφαρμόζουν πολλές παρεκκλίσεις

27 Δυνάμει της ΟΠΥ, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν μητρώο αντλήσεων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και αποθήκευσης επιφανειακών υδάτων («κατακράτηση»). Οι χρήστες νερού πρέπει να ζητούν προηγούμενη άδεια για την άντληση ή την κατακράτηση υδάτων, αλλά τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να εφαρμόσουν εξαιρέσεις όταν η άντληση ή η κατακράτηση δεν έχει σημαντικό αντίκτυπο στην κατάσταση των υδάτων.

28 Στο πλαίσιο της διαχείρισης της άντλησης υδάτων, τα κράτη μέλη οφείλουν να εντοπίζουν και να επιβάλλουν κυρώσεις σε όσους χρησιμοποιούν νερό χωρίς άδεια/κοινοποίηση ή δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες περί άντλησης υδάτων (π.χ. ως ειδικά εξουσιοδοτημένοι).

²⁰ Οδηγία 2000/60/ΕΚ, άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε).

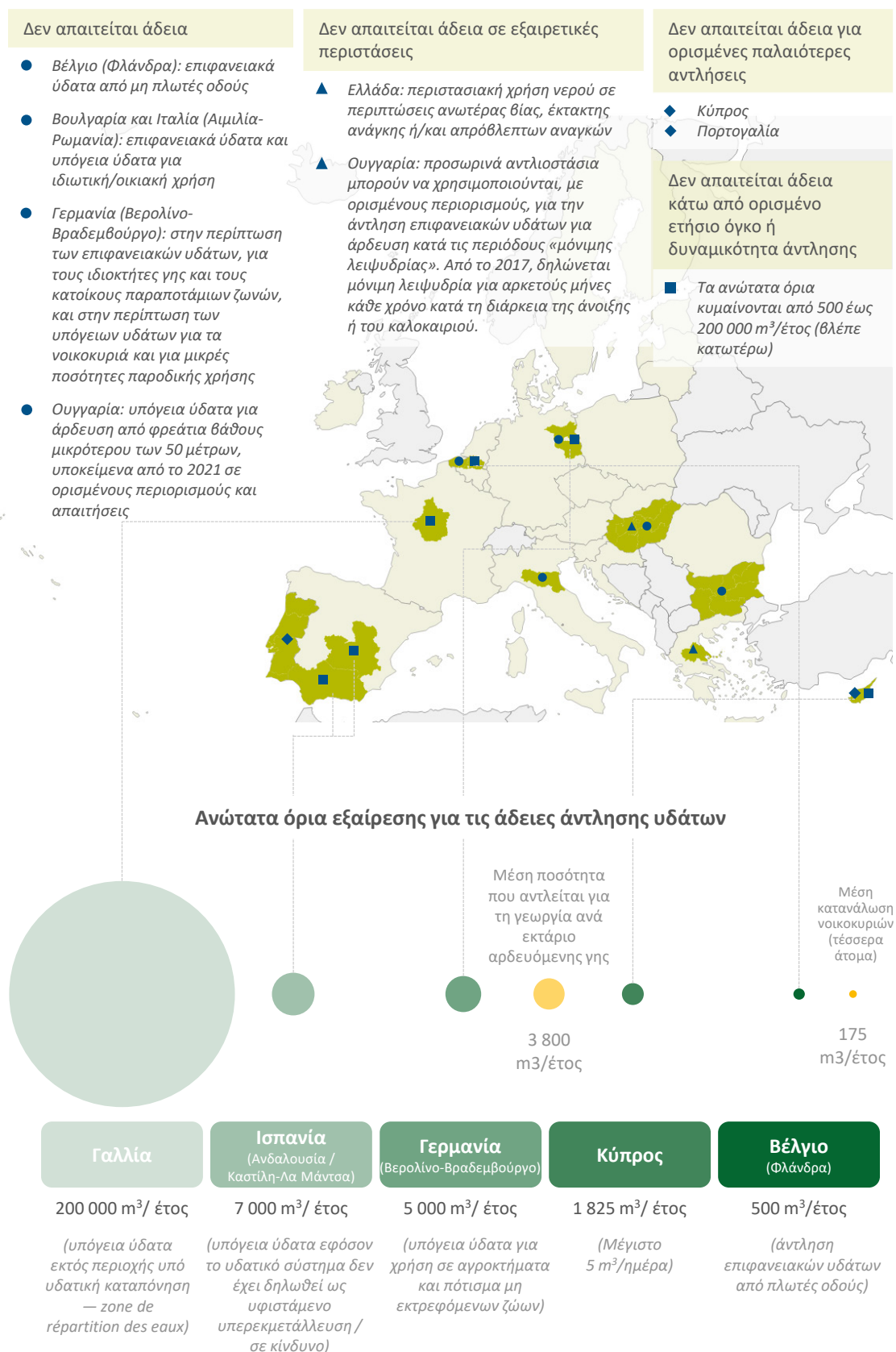
²¹ Οδηγία 2000/60/ΕΚ, άρθρο 9.

Συστήματα προηγούμενης άδειας

29 Σε οκτώ από τα 11 κράτη μέλη / περιφέρειες που καλύψαμε στο πλαίσιο του ελέγχου μας, όλα τα σημεία άντλησης υδάτων πρέπει να κοινοποιούνται στις αρχές. Όλα τα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας διαθέτουν σύστημα προηγούμενης αδειοδότησης για την άντληση υδάτων. Κατά την έκδοση αδειών, οι αρχές των κρατών μελών λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση του οικείου υδατικού συστήματος και προσδιορίζουν τη μέγιστη ετήσια (ή μηνιαία) ποσότητα που μπορεί να αντλείται.

30 Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν πολυάριθμες εξαιρέσεις (βλέπε [γράφημα 7](#)). Αυτές μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ποσοτική κατάσταση των σχετικών υδατικών συστημάτων. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται επίσης υποχρεωτική μέτρηση, οι αρχές δεν είναι σε θέση να παρακολουθούν αν η άντληση παραμένει κάτω από ένα σημαντικό επίπεδο. Αυτό ισχύει για ορισμένους τύπους αντλήσεων στο Βέλγιο (Φλάνδρα), τη Βουλγαρία, τη Γερμανία (Βερολίνο-Βραδεμβούργο), την Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία), την Κύπρο και την Πορτογαλία.

Γράφημα 7 – Εξαιρέσεις από την άδεια άντλησης υδάτων

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων από τα κράτη μέλη και τη Eurostat.

Συστήματα εντοπισμού παράνομης χρήσης υδάτων

31 Σπανίως είναι διαθέσιμα πρόσφατα επίσημα δεδομένα σχετικά με την παράνομη άντληση υδάτων στην ΕΕ. Το 2015, ο ΟΟΣΑ συγκέντρωσε εκτιμήσεις από διάφορες πηγές, όπως οι 50 000 παράνομες γεωτρήσεις στην Κύπρο και πάνω από μισό εκατομμύριο μη εγκεκριμένα ή παράνομα φρέατα στην Ισπανία²². Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, το ζήτημα είναι ιδιαίτερα έντονο στην Καστίλη-Λα Μάντσα και την Ανδαλουσία²³. Στην Ουγγαρία, οι εμπειρογνώμονες εκτιμούν ότι η μη αδειοδοτημένη χρήση υδάτων ανέρχεται σε περίπου 100 εκατομμύρια m³/έτος, ή στο 12 % των καταχωρισμένων αντλήσεων²⁴.

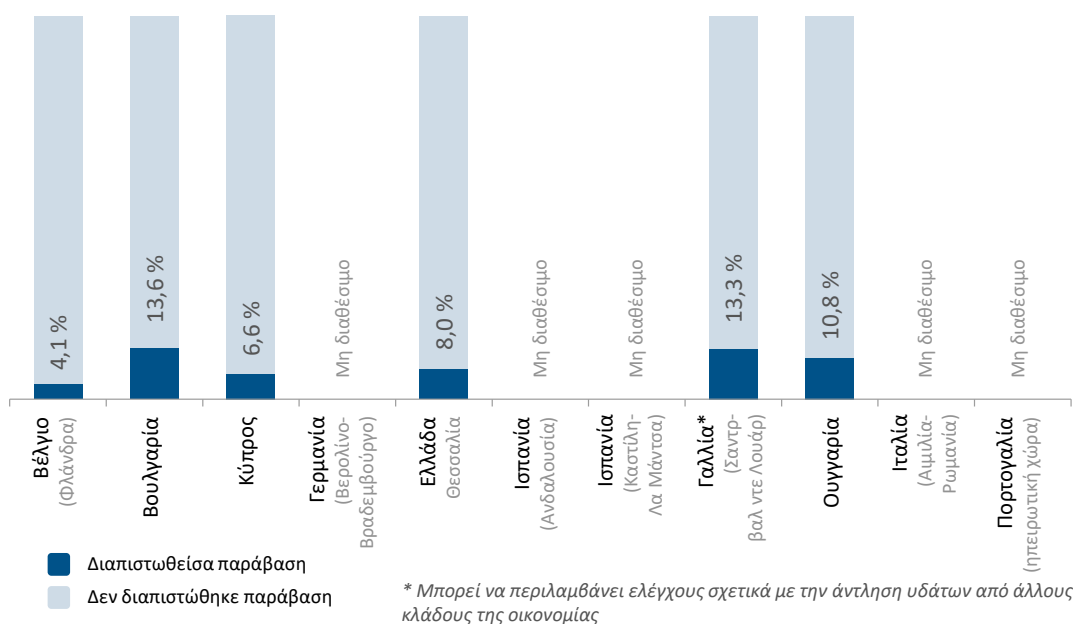
32 Δέκα από τα κράτη μέλη/περιφέρειες που εξετάσαμε διαθέτουν σύστημα ελέγχου για τον εντοπισμό παράνομων χρήσεων νερού και την επιβολή αντίστοιχων κυρώσεων. Διενεργούν επιτόπιους ελέγχους των καταχωρισμένων σημείων άντλησης βάσει ετήσιου σχεδίου ελέγχου, ανάλυσης κινδύνου ή/και καταγγελιών. Στις παραβάσεις που διαπιστώνονται κατ' αυτό τον τρόπο περιλαμβάνονται η μη εξουσιοδοτημένη χρήση νερού, η μη μετρούμενη άντληση, η υπερβολική άντληση και διάφορες άλλες παραβάσεις των όρων αδειοδότησης. Στο **γράφημα 8** παρουσιάζεται το ποσοστό των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο επιθεωρήσεων των σημείων άντλησης υδάτων.

²² ΟΟΣΑ, «Drying Wells, Rising Stakes: Towards Sustainable Agricultural Groundwater Use».

²³ WWF, «Illegal water use in Spain: Causes, effects and solutions».

²⁴ Δεύτερο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού του Δούναβη (2015), σημείο 2, σ. 10.

Γράφημα 8 – Παραβάσεις που αποκαλύφθηκαν στο πλαίσιο επιθεωρήσεων σημείων άντλησης υδάτων για χρήση στη γεωργία

Πηγή: ΕΕΣ.

33 Εκτός από τους επιτόπιους ελέγχους των καταχωρισμένων εγκαταστάσεων άντλησης υδάτων, ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή αναπτύσσουν άλλους μηχανισμούς ελέγχου. Σε αυτούς περιλαμβάνονται:

- ο δορυφορική τηλεπισκόπηση (βλέπε [πλαίσιο 1](#));
- η υποχρεωτική διαπίστευση εταιρειών γεώτρησης για κάθε νέα άντληση υπόγειων υδάτων· οι εταιρείες γεώτρησης στο Βέλγιο (Φλάνδρα) πρέπει να υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με τις γεωτρήσεις και να ενημερώνουν εκ των προτέρων τις αρχές σχετικά με την ημερομηνία έναρξης, ώστε να είναι δυνατή η διενέργεια ελέγχων κατά τη διάρκεια της κατασκευής· η μη συμμόρφωση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή ή την ανάκληση της διαπίστευσης;
- τακτικοί έλεγχοι για την ορθή λειτουργία των μετρητών ροής για τις εγκαταστάσεις άντλησης υπόγειων υδάτων στο Βέλγιο (Φλάνδρα). Οι μετρούμενες τιμές συγκρίνονται με τα δεδομένα της εκμετάλλευσης και την ετήσια δήλωση άντλησης υπόγειων υδάτων.

Πλαίσιο 1

Χρήση δορυφορικών εικόνων για τον εντοπισμό παράνομης χρήσης υδάτων

Στο πλαίσιο διάφορων **ερευνητικών έργων** (**DIANA**, **IPSTERS**, **WODA**) εξετάστηκαν οι δυνατότητες των δορυφορικών εικόνων να εντοπίζουν μη αδειοδοτημένες αντλήσεις υδάτων. Τα αποτελέσματα των έργων αυτών δείχνουν ότι είναι εφικτό:

- να προσδιορίζεται η **καθίζηση εδάφους** σε τοπική ή περιφερειακή κλίμακα (κατακόρυφες κινήσεις του εδάφους) με ακρίβεια χιλιοστομέτρου, με τη χρήση εικόνων ραντάρ (π.χ. από το Copernicus Sentinel 1), η οποία μπορεί να υποδεικνύει υπεράντληση υπόγειων υδάτων σε μια δεδομένη περιοχή·
- να προσδιορίζονται οι **αρδευόμενες περιοχές**, να εκτιμώνται οι **όγκοι που αντλούνται** για άρδευση και να βελτιώνονται οι πολιτικές και οι πρακτικές διαχείρισης των υδάτων, ιδίως υπό ακραίες συνθήκες, όπως η ξηρασία, με τη χρήση οπτικών εικόνων τηλεπισκόπησης (π.χ. από το Copernicus Sentinel 2).

Τα έργα περιλάμβαναν **πυλοτικές μελέτες** στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Ρουμανία και τη Μάλτα και είχαν ως αποτέλεσμα να συγκροτηθούν **εμπορικές πλατφόρμες** στην Ιταλία και την Ισπανία που πρότειναν υπηρεσίες για ενώσεις χρήσης υδάτων και γεωργούς. Η αξιοποίηση των υπηρεσιών εξαρτάται όχι μόνο από την εύκολη πρόσβαση σε ολοκληρωμένα επικουρικά δεδομένα που είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, με γεωαναφορά και επικύρωση, αλλά και από την απουσία νομικών φραγμών στη χρήση της γεωσκόπησης ως μεθόδου ανίχνευσης ή συσκευής μέτρησης.

Ο **υδροφόρος ορίζοντας La Mancha Oriental στην Ισπανία** αποτελεί θετικό παράδειγμα ενός μακροχρόνιου λειτουργικού συστήματος αυτορρύθμισης. Το τοπικό συμβούλιο άρδευσης παρακολουθεί και διαχειρίζεται την άντληση υπόγειων υδάτων χρησιμοποιώντας δορυφορικά δεδομένα σε συνδυασμό με μετρητές ροής στο έδαφος.

34 Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι πρακτικές δυσκολίες αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων συστημάτων για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης των υδάτων. Το **Βέλγιο (Φλάνδρα)** και η **Βουλγαρία** ανέφεραν ότι δεν ήταν σε θέση να αναπτύξουν τα αντίστοιχα συστήματά τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, εξαιτίας της έλλειψης προσωπικού. Στην **Κύπρο**, μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου 2020, οι αρχές σπάνια επέβαλαν πρόστιμα ή κυρώσεις, δεδομένου ότι οι υπαίτιοι διέθεταν προθεσμία δύο μηνών προκειμένου να συμμορφωθούν και να υποβάλουν τροποποιημένη άδεια. Η **Βουλγαρία** και η **Ουγγαρία** έχουν

επανελημμένα παρατείνει τις προθεσμίες τους, προκειμένου να διευκολύνουν τη νομιμοποίηση παράνομων αντλήσεων υδάτων χωρίς την επιβολή προστίμου.

35 Οι περιφερειακές αρχές των δύο ισπανικών περιφερειών που εξετάσαμε (**Ανδαλουσία και Καστίλη-Λα Μάντσα**) δεν μας παρείχαν πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον και τον τρόπο με τον οποίο εντοπίζουν και επιβάλλουν κυρώσεις για παράνομη χρήση υδάτων.

Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μηχανισμούς τιμολόγησης που παρέχουν κίνητρα, ωστόσο η ανάκτηση του κόστους είναι χαμηλότερη στον τομέα της γεωργίας από ό,τι σε άλλους τομείς

36 Δυνάμει της ΟΠΥ, τα κράτη μέλη πρέπει να υιοθετήσουν την αρχή της ανάκτησης του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος κατ' εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Αυτό συνεπάγεται την εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης με την παροχή κινήτρων και τη διασφάλιση ότι όλες οι κατηγορίες χρηστών νερού (βιομηχανία, νοικοκυριά, γεωργία κ.λπ.) συμβάλλουν επαρκώς στην ανάκτηση του κόστους.

Τιμολόγηση που παρέχει κίνητρα

37 Αρκετά κράτη μέλη / περιφέρειες έχουν θεσπίσει μηχανισμούς τιμολόγησης που παρέχουν κίνητρα για αποδοτική χρήση των υδάτων. Ορισμένοι από τους μηχανισμούς αυτούς εφαρμόζονται μόνο στη γεωργία, ενώ άλλοι σε όλους τους χρήστες νερού. Παραδείγματος χάριν:

- Η Γερμανία (Βερολίνο-Βρανδεμβούργο), η Ουγγαρία και η Πορτογαλία επιβάλλουν **φόρο υδάτινων πόρων** βάσει του μετρούμενου χρησιμοποιούμενου όγκου·
- η Κύπρος επιβάλλει **προσαύξηση** για κάθε κυβικό μέτρο νερού που χρησιμοποιείται πέραν του επιτρεπόμενου όγκου·
- η Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία) σχεδιάζει ένα σύστημα μεταβλητών τιμών νερού ανάλογα με την **αποτελεσματικότητα του συστήματος άρδευσης**·
- η Βουλγαρία χρεώνει περισσότερο για το νερό που χρησιμοποιείται πέραν ορισμένου σταθερού όγκου για μια δεδομένη καλλιέργεια·
- το Βέλγιο (Φλάνδρα) εφαρμόζει **προοδευτική τιμολόγηση** σε ορισμένα είδη υπόγειων υδάτων (όσο μεγαλύτερος είναι ο όγκος που αντλείται, τόσο υψηλότερη η τιμή).

38 Άλλα κράτη μέλη / περιφέρειες έχουν εισαγάγει τη **διαφοροποίηση των τιμών** για να αποθαρρύνουν/ενθαρρύνουν τη χρήση νερού από διάφορες πηγές.

Παραδείγματα χάριν:

- οι τιμές είναι υψηλότερες σε περιοχές όπου το νερό σπανίζει ή υφίσταται μεγαλύτερη ποσοτική πίεση στο Βέλγιο (Φλάνδρα), τη Γαλλία (Σαντρ-βαλ ντε Λουάρ), την Ουγγαρία και την Πορτογαλία·
- τα υπόγεια ύδατα είναι ακριβότερα από τα επιφανειακά ύδατα στη Βουλγαρία, τη Γερμανία (Βερολίνο-Βραδεμβούργο) και τη Γαλλία (Σαντρ-βαλ ντε Λουάρ)·
- το γλυκά ύδατα είναι ακριβότερα από τα ανακυκλωμένα ύδατα στην Κύπρο.

39 Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για τη μέτρηση των υδάτων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία (βλέπε [γράφημα 9](#)). Η ογκομετρική τιμολόγηση στο κατάλληλο επίπεδο μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τη μετάβαση σε τεχνολογίες και πρακτικές άρδευσης που προωθούν την αποδοτική χρήση των υδάτων ή σε καλλιέργειες που χρειάζονται λιγότερο νερό. Η Ισπανία (Ανδαλουσία και Καστίλη-Λα Μάντσα) χρεώνει το μεγαλύτερο μέρος των υδάτων άρδευσης με βάση την αρδευόμενη περιοχή, ενώ στην Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία) οι χρεώσεις για τα ύδατα άρδευσης συνήθως εξαρτώνται από τη δυναμικότητα της άντλησης.

Γράφημα 9 – Μέθοδοι τιμολόγησης: νερό άρδευσης

 Όγκος	 Δυναμικότητα	 Έκταση
<p>Το νερό τιμολογείται κατ' όγκο. Ο όγκος του αντλούμενου νερού μετράται με μετρητή ροής εγκατεστημένο στο σημείο άντλησης (π.χ. φρέαρ υπόγειων υδάτων).</p>	<p>Η τιμή του νερού εξαρτάται από τη μέγιστη δυναμικότητα της εγκατάστασης άντλησης (π.χ. εκφραζόμενη σε kW/h ή l/h).</p>	<p>Οι γεωργοί χρεώνονται μια τιμή ανά εκτάριο, ανεξάρτητα από την πραγματική χρήση νερού. Ενίστε, αυτό εξαρτάται από την καλλιέργεια.</p>

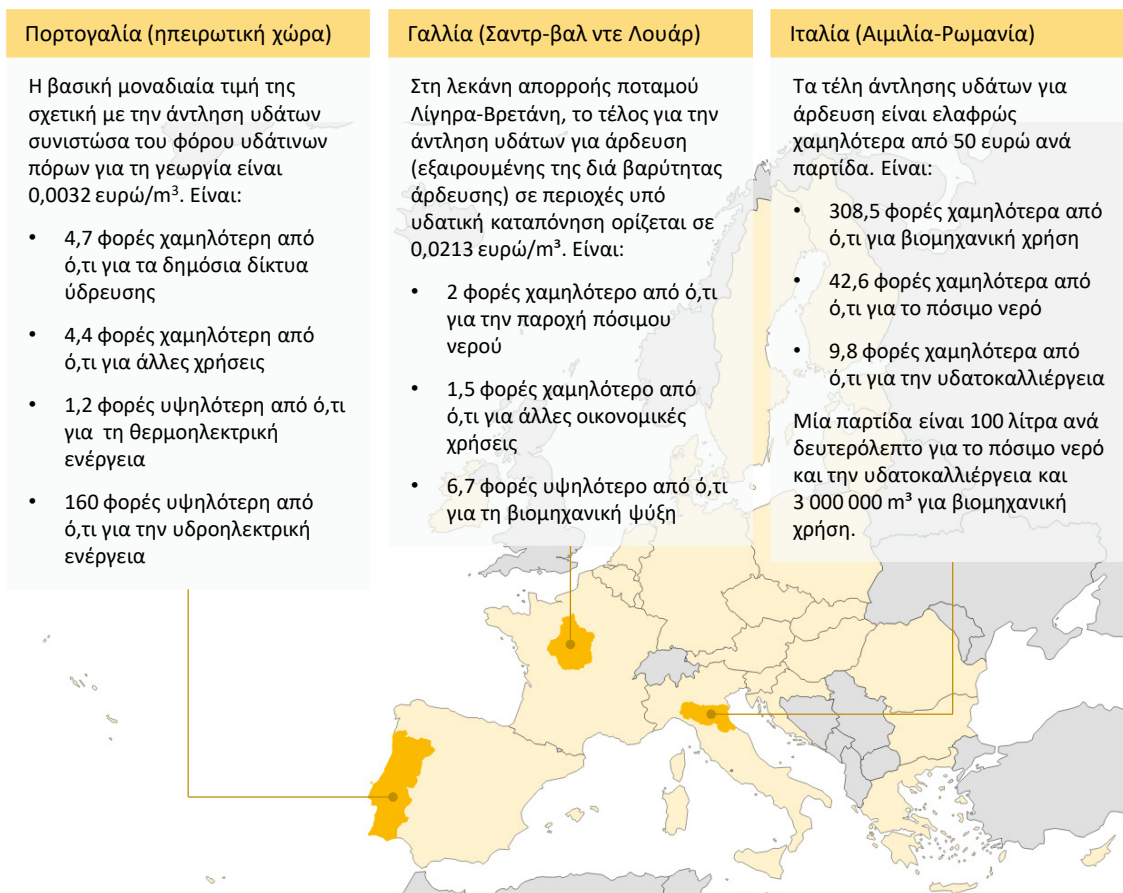
Πηγή: ΕΕΣ.

Χαμηλότερες τιμές νερού για τη γεωργία

40 Σε οκτώ από τα 11 κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας, το νερό είναι σημαντικά φθηνότερο εάν χρησιμοποιείται για τη γεωργία. Στο [γράφημα 10](#) συγκρίνονται ορισμένα τέλη άντλησης υδάτων για γεωργική χρήση με τα τέλη που

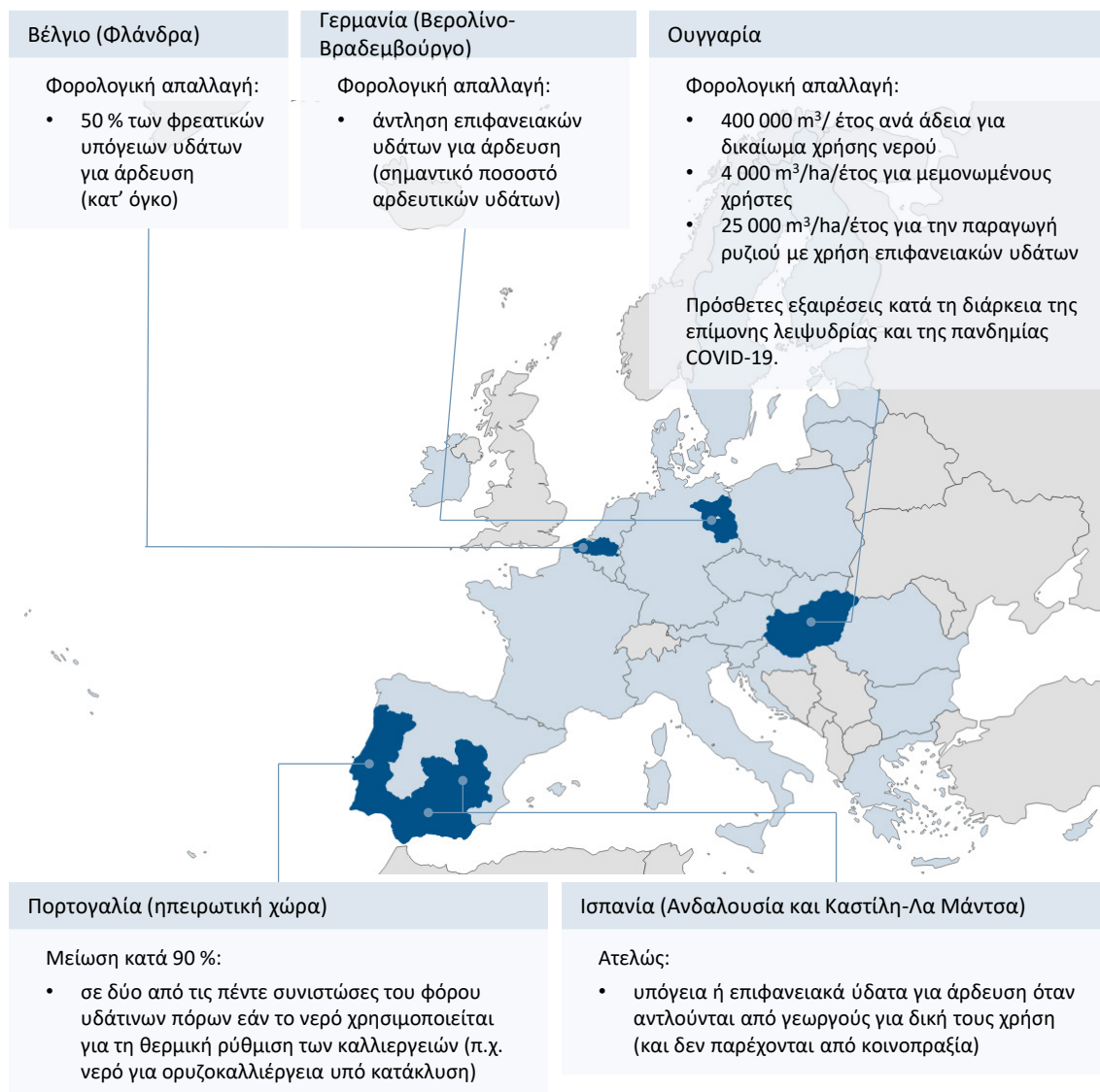
χρεώνονται για χρήση σε άλλους τομείς. Αρκετά κράτη μέλη / περιφέρειες εφαρμόζουν ειδικές παρεκκλίσεις για τα ύδατα άρδευσης (βλέπε [γράφημα 11](#)).

Γράφημα 10 – Σύγκριση των τελών άντλησης υδάτων ανά τομέα

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων που παρείχαν τα κράτη μέλη.

Γράφημα 11 – Μείωση της τιμής που χρεώνεται για το νερό άρδευσης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχαν τα κράτη μέλη.

41 Έξι κράτη μέλη / περιφέρειες δεν χρεώνουν για την άντληση νερού **έως έναν ορισμένο όγκο**. Το κατώτατο όριο τιμολόγησης ποικίλλει. Ανέρχεται σε 500 m³ ετησίως στο Βέλγιο (Φλάνδρα) και την Ουγγαρία, σε 10 m³ ημερησίως στη Βουλγαρία, σε 7 000 m³ ετησίως στην Ισπανία (Ανδαλουσία) και στη Γαλλία (περιοχές με υδατική καταπόνηση), σε 10 000 m³ ετησίως στη Γαλλία (εκτός των περιοχών με υδατική καταπόνηση) και 16 600 m³ ετησίως στην Πορτογαλία (ιδιωτική υδροληψία). Σε όλες τις περιπτώσεις, το όριο ισχύει για όλους τους χρήστες και όχι μόνο για τους γεωργούς.

Ανάκτηση κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος

42 Δυνάμει της ΟΠΥ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διενεργούν οικονομική ανάλυση της χρήσης νερού. Ο υπολογισμός αυτός αναμένεται να βοηθήσει στην εκτίμηση του βαθμού στον οποίο το κόστος των υπηρεσιών ύδατος (π.χ. άντληση υδάτων για άρδευση) καταβάλλεται από τους χρήστες (αρχή ανάκτησης του κόστους). Σύμφωνα με την καθοδήγηση της ΕΕ²⁵, τα κράτη μέλη θα πρέπει δυνητικά να συμπεριλαμβάνουν τα ακόλουθα στην οικονομική ανάλυση:

- 1) το οικονομικό κόστος της παροχής και διαχείρισης υπηρεσιών ύδατος, ήτοι:
 - το κόστος λειτουργίας και συντήρησης (π.χ. ενέργεια),
 - το κεφαλαιουχικό κόστος (π.χ. απόσβεση υποδομών),
 - τις διοικητικές δαπάνες (τιμολόγηση, διαχείριση και παρακολούθηση).
- 2) το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος για τους πόρους των υπηρεσιών ύδατος, ήτοι:
 - την περιβαλλοντική ζημία λόγω άντλησης, αποθήκευσης και κατακράτησης,
 - το κόστος ευκαιρίας των εναλλακτικών χρήσεων νερού (π.χ. το κόστος που σχετίζεται με την υπεράντληση υπόγειων υδάτων), καθώς οι σημερινοί και μελλοντικοί χρήστες θα πληγούν, εάν εξαντληθούν οι υδάτινοι πόροι.

43 Στις οικονομικές αναλύσεις τους, αρκετά κράτη μέλη / περιφέρειες υπολογίζουν το περιβαλλοντικό κόστος εκτιμώντας το κόστος των μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων σε μια περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού. Οι αρχές της Ιταλίας (Αιμιλία-Ρωμανία) και της Ισπανίας (Ανδαλουσία και Καστίλη-Λα Μάντσα) θεωρούν σημαντικό το κόστος για τους πόρους μόνο εφόσον διαπιστώσουν φαινόμενο λειψυδρίας. Οι αρχές της Βουλγαρίας και της Γερμανίας (Βερολίνο-Βραδεμβούργο) σχολίασαν ότι δεν υπάρχει ακόμη κοινή συμφωνία σχετικά με τη μεθοδολογία για τον υπολογισμό του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους των πόρων.

²⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινή στρατηγική για την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα, «[Guidance document no. 1 Economics and the environment](#)» και «[Information Sheet on Assessment of the Recovery of Costs for Water Services for the 2004 River Basin Characterisation Report \(Art 9\)](#)».

44 Οκτώ από τις εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών που κάλυψε ο έλεγχός μας έκριναν ότι η ανάκτηση του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος στη γεωργία είναι ελλιπής. Ένα στοιχείο που συντείνει προς αυτό είναι ότι το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος για τους πόρους δεν αντικατοπτρίζονται (ακόμη) στην τιμολόγηση του νερού. Στον έλεγχο καταλληλότητας της ΟΠΥ, η Επιτροπή επισήμανε (βλέπε σημείο **11**) ότι αυτό συνεπάγεται συγκεκριμένο κόστος για την κοινωνία και ασκεί πίεση σε μια δυνητική πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση μέτρων που θα συνέβαλλαν στην εφαρμογή της ΟΠΥ.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εφαρμογή της ΟΠΥ προχωρεί με αργούς ρυθμούς

45 Η Επιτροπή οφείλει να παρακολουθεί στενά την εφαρμογή της ΟΠΥ από τα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό, αξιολογεί την πρόοδο της υλοποίησης (βλέπε σημείο **09**) ανά τριετία, βασιζόμενη κυρίως στις εκθέσεις των κρατών μελών, και δημοσιεύει τη δική της έκθεση υλοποίησης. Η πλέον πρόσφατη έκθεση της Επιτροπής (Φεβρουαρίου 2019) κάλυψε τον δεύτερο γύρο των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού και περιείχε επισκόπηση σε επίπεδο ΕΕ και ειδικές αξιολογήσεις ανά χώρα με συστάσεις.

Συστήματα προηγούμενης άδειας

46 Σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής²⁶ αναφέρεται πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία και τη λειτουργία συστημάτων προηγούμενης άδειας, όπως βελτιώσεις στη μέτρηση, έλεγχοι υδροληψίας, άδειες και σύνολα δεδομένων για την άντληση υδάτων. Ωστόσο, όπως επιβεβαιώνεται από τις παρατηρήσεις μας (σημεία **29-30**), το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται περισσότερη πρόοδος ιδίως στα κράτη μέλη στα οποία οι αντλήσεις μικρών όγκων νερού εξαιρούνται από τους ελέγχους ή/και τα μητρώα, αλλά τα υδατικά συστήματα υφίστανται σημαντικές πιέσεις εξαιτίας της άντλησης νερού και, ως εκ τούτου, δεν επιτυγχάνουν καλή κατάσταση. Το έγγραφο κατέληγε στο συμπέρασμα ότι σημειώθηκε μεν μικρή πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της κατάστασης χάρη στη μείωση των πιέσεων άντλησης από τον πρώτο γύρο των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, αλλά ότι η συνολική άντληση υδάτων μειώθηκε κατά περίπου 7 % μεταξύ του 2002 και του 2014.

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SWD (2019) 30 final.

Τιμολόγηση νερού και ανάκτηση κόστους

47 Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, στον κανονισμό περί κοινών διατάξεων²⁷ εισήχθη ένας μηχανισμός γνωστός ως «εκ των προτέρων αιρεσιμότητα» για διάφορα ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ταμείου αγροτικής ανάπτυξης. Εάν έως τις 30 Ιουνίου 2017 δεν είχε εκπληρωθεί οποιασδήποτε από τους εκ των προτέρων όρους, η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να αναστείλει τις ενδιάμεσες πληρωμές για την οικεία προτεραιότητα του ΠΑΑ εν αναμονή διορθωτικών μέτρων.

48 Ένας από αυτούς τους όρους αφορά τον τομέα των υδάτων. Στην πράξη, η χρηματοδότηση των επενδύσεων άρδευσης που έχουν προγραμματιστεί στον τομέα εστίασης 5 α), «αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης ύδατος από τη γεωργία», εξαρτάται από το εάν το κράτος μέλος ή η περιφέρεια εφαρμόζει πολιτική τιμολόγησης των υδάτων η οποία:

- α) παρέχει επαρκή κίνητρα στους χρήστες για αποδοτική χρήση των υδάτων, και
- β) λαμβάνει υπόψη την ανάκτηση του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος.

49 Συνολικά, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο μηχανισμός εκ των προτέρων αιρεσιμότητας ήταν ένας αποτελεσματικός τρόπος παρότρυνσης των κρατών μελών να αναβαθμίσουν τις πολιτικές τους για την τιμολόγηση του νερού²⁸: «Έγιναν σημαντικά βήματα για τον καθορισμό των υπηρεσιών ύδατος, τον υπολογισμό του χρηματοοικονομικού κόστους, τη μέτρηση, την οικονομική ανάλυση και την εκτίμηση τόσο του περιβαλλοντικού κόστους όσο και του κόστους σε πόρους». Ταυτόχρονα, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ανάκτηση του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος είναι ελλιπής στα περισσότερα κράτη μέλη.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

²⁸ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ) και της οδηγίας για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ), COM(2019) 95 final.

50 Παρά τον θετικό αντίκτυπο της εκ των προτέρων αιρεσιμότητας στον τομέα των υδάτων κατά την περίοδο 2014-2020, ο μηχανισμός εκ των προτέρων αιρεσιμότητας δεν περιλαμβανόταν στην πρόταση της Επιτροπής για την ΚΓΠ μετά το 2020.

Συμμόρφωση με την ΟΠΥ

51 Εάν η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της ΟΠΥ, μπορεί να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει κατά του κράτους μέλους ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ. Στην υπόθεση C-525/12²⁹, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν τον συνδυασμό πολιτικών και χρηματοδότησης που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ. Σύμφωνα με τη γενική πολιτική της για τις παραβάσεις, η Επιτροπή δίνει τώρα προτεραιότητα σε διαρθρωτικές και όχι σε μεμονωμένες υποθέσεις μη συμμόρφωσης.

52 Η Επιτροπή αποφάσισε πρόσφατα να εξετάσει συγκεκριμένα σημεία που χρήζουν προσοχής στο πλαίσιο επιστολών που απέστειλε σε όλα τα κράτη μέλη. Μεταξύ Σεπτεμβρίου 2020 και Απριλίου 2021, απέστειλε επιστολές σε συνέχεια της αξιολόγησης στην οποία υπέβαλε τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν κατά τον δεύτερο γύρο των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού. Στις επιστολές αυτές εντόπιζε πρόδηλες περιπτώσεις μη συμμόρφωσης και ζητούσε από τα κράτη μέλη να αιτιολογήσουν τα εν λόγω ζητήματα, να τα διορθώσουν ή να διευκρινίσουν τον τρόπο με τον οποίο είχαν ήδη αντιμετωπιστεί ή θα αντιμετωπιζόνταν στον τρίτο γύρο των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού. Τον Δεκέμβριο του 2020, η Επιτροπή απέστειλε ακόμη μια σειρά επιστολών σε όλα τα κράτη μέλη, στις οποίες έθιγε συγκεκριμένα τους μηχανισμούς τους για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης και την επιβολή κυρώσεων στον τομέα της άντλησης υδάτων και της σημειακής/διάχυτης ρύπανσης. Ζητήθηκε από τα κράτη μέλη να παράσχουν λεπτομέρειες σχετικά με τους κανόνες που εφαρμόζουν στην επικράτειά τους για την άντληση υδάτων βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε), της ΟΠΥ.

Οι άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ δεν καλύπτουν σημαντικά την αποδοτική χρήση υδάτων

53 Δυνάμει της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την

²⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 11ης Σεπτεμβρίου 2014 στην υπόθεση C-525/12.

εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη». Ως εκ τούτου, ελέγξαμε κατά πόσον οι στόχοι της πολιτικής της ΕΕ για τα ύδατα αντικατοπτρίζονταν στα κύρια χρηματοδοτικά μέσα της ΚΓΠ.

54 Τόσο τα αποσυνδεδεμένα (εισοδηματική στήριξη) όσο και τα συνδεδεμένα (με βάση την έκταση) καθεστώτα χορηγούν ενισχύσεις με βάση την καλλιεργούμενη έκταση. Αξιολογήσαμε κατά πόσον:

- 1) οι εν λόγω ενισχύσεις στήριξης εξαρτώντο από τη βιώσιμη χρήση των υδάτων και
- 2) αποτελούσαν κίνητρο ή αντικίνητρο άρδευσης.

Η εισοδηματική στήριξη της ΚΓΠ δεν προωθεί την αποδοτική χρήση ή συγκράτηση των υδάτων

55 Οι πληρωμές στο πλαίσιο τόσο του ΚΕΣΕ όσο και του ΚΒΕ είναι επί του παρόντος ουδέτερες ως προς την άρδευση: δεν παρέχουν κίνητρο για αποδοτική χρήση των υδάτων, ούτε για άρδευση ή χρήση περισσότερου νερού. Σε καθένα από τα δέκα κράτη μέλη που εφαρμόζουν το **ΚΕΣΕ**, το ποσοστό ενίσχυσης ανά εκτάριο είναι το ίδιο για όλους τους δικαιούχους και όλους τους τύπους καλλιεργειών. Το ποσοστό ενίσχυσης στο πλαίσιο του **ΚΒΕ** καθορίζεται από τα κράτη μέλη και μπορεί να διαφέρει μεταξύ των δικαιούχων, εν μέρει ανάλογα με το ιστορικό των ενισχύσεων που έχουν λάβει στο πλαίσιο της ΚΓΠ. Σε ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Ισπανία και Ελλάδα) μπορεί επίσης να ποικίλλει ανάλογα με το είδος της γεωργικής έκτασης. Το ΕΕΣ έχει αναφερθεί στο παρελθόν³⁰ στις σημαντικές διαφορές που εξακολουθούν να υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως στην Ισπανία.

56 Ούτε αυτά τα δύο καθεστώτα άμεσων ενισχύσεων ούτε το καθεστώς ενισχύσεων οικολογικού προσανατολισμού επιβάλλουν υποχρεώσεις στους γεωργούς όσον αφορά τη βιώσιμη χρήση των υδάτων. Ωστόσο, ο οικολογικός προσανατολισμός μπορεί να έχει έμμεσα θετικά αποτελέσματα μέσω της απαίτησης για τους γεωργούς να διατηρούν μόνιμους βοσκότοπους (οι οποίοι, σε αντίθεση με τις αρόσιμες εκτάσεις, κατά κανόνα δεν αρδεύονται). Επικεντρώνεται επίσης στη διατήρηση των αναβαθμίδων, άλλων χαρακτηριστικών του τοπίου και περιοχών οικολογικής

³⁰ Ειδική έκθεση 10/2018 του ΕΕΣ, με τίτλο «Καθεστώς βασικής ενίσχυσης για τους γεωργούς – σε καλό δρόμο από άποψη λειτουργίας, με περιορισμένη όμως συμβολή στην απλούστευση, τη στόχευση και τη σύγκλιση των επιπέδων ενίσχυσης».

εστίασης, όπως οι μη καλλιεργούμενες ζώνες ανάσχεσης, οι οποίες μπορούν στο σύνολό τους να αυξήσουν τη φυσική συγκράτηση υδάτων. Στην πράξη, όπως αναφέραμε το 2017³¹, ο οικολογικός προσανατολισμός οδήγησε σε μεταβολές της γεωργικής πρακτικής σε ποσοστό μόλις 5 % επί του συνόλου της γεωργικής γης της ΕΕ.

57 Η στήριξη της ΚΓΠ παρέχει κίνητρα για την αποστράγγιση των αγρών και όχι για τη συγκράτηση των υδάτων. Η ΚΓΠ 2014-2020 καθιστά τους αποστραγγισμένους τυρφώνες επιλέξιμους για εισοδηματική στήριξη, ενώ οι υγροί τυρφώνες κρίνονται ενίοτε μη επιλέξιμοι στο πλαίσιο επιθεωρήσεων. Εκτός από τον αρνητικό αντίκτυπο στα αποθέματα υπόγειων υδάτων, η αποστράγγιση τυρφώνων απελευθερώνει αέρια θερμοκηπίου³². Οι τροπολογίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην πρόταση της Επιτροπής για την ΚΓΠ μετά το 2020³³ λαμβάνουν υπόψη την καλλιέργεια ελωδών εκτάσεων (γεωργία και δασοκομία σε υγρά εδάφη, κυρίως τυρφώνες) ως επιλέξιμη γεωργική δραστηριότητα στο πλαίσιο της εισοδηματικής στήριξης της ΚΓΠ.

Η ΕΕ στηρίζει καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές που υφίστανται υδατική καταπόνηση μέσω προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης

58 Η προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη χρησιμοποιείται από όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Γερμανία για τη διατήρηση ή την αύξηση της παραγωγής ορισμένων καλλιεργειών σε τομείς που αντιμετωπίζουν δυσκολίες³⁴. Η ΕΕ περιορίζει τη στήριξη σε συγκεκριμένους τομείς³⁵, συμπεριλαμβανομένων των καλλιεργειών με μεγάλη κατανάλωση νερού όπως το ρύζι, οι καρποί με κέλυφος και τα οπωροκηπευτικά (βλέπε [γράφημα 12](#)).

³¹ Ειδική έκθεση 21/2017 του ΕΕΣ, με τίτλο «Οικολογικός προσανατολισμός: ένα πολυπλοκότερο καθεστώς εισοδηματικής στήριξης, χωρίς αποτελέσματα για το περιβάλλον μέχρι τώρα».

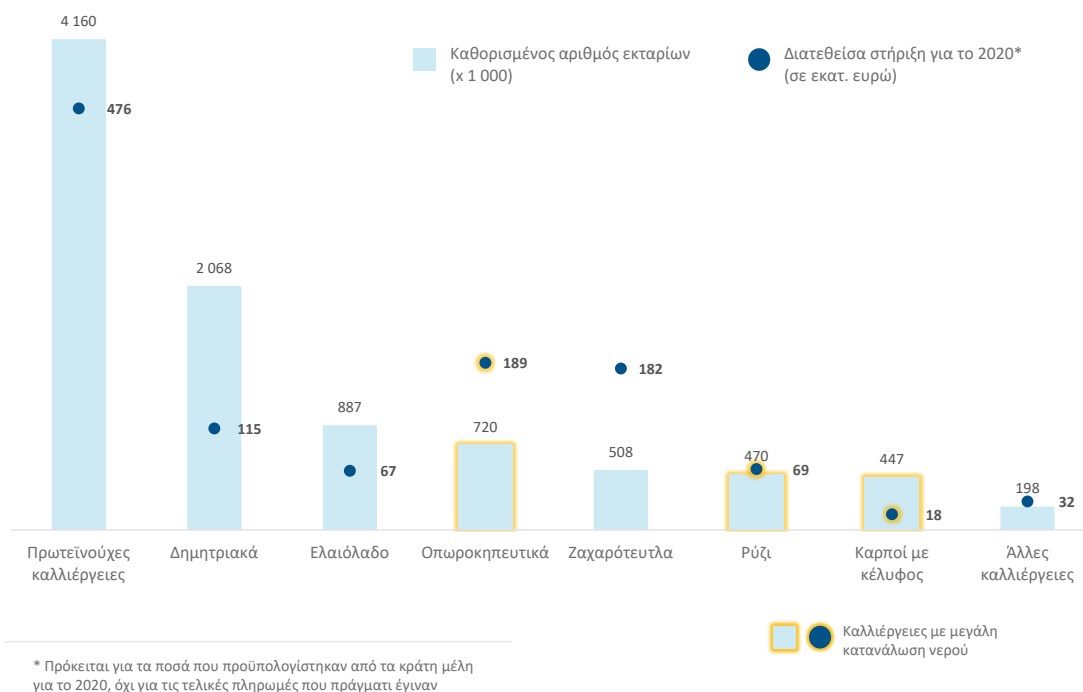
³² Peatlands in the EU - position paper.

³³ Τροπολογίες που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 23 Οκτωβρίου 2020 στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων.

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Voluntary coupled support - Review by the Member States of their support decisions applicable as from claim year 2020».

³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, άρθρο 52, παράγραφος 2.

Γράφημα 12 – Κοινοποιηθέντα μέτρα προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης για τις καλλιέργειες (2020)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

59 Οι κανόνες της ΕΕ για την προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη ορίζουν ότι «κάθε συνδεδεμένη στήριξη που χορηγείται (...) πρέπει να συνάδει με τα λοιπά μέτρα και τις πολιτικές της Ένωσης»³⁶, πράγμα που σημαίνει ότι η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να απορρίπτει ασύμβατα καθεστώτα. Η Επιτροπή δεν αξιολόγησε τον αντίκτυπο των προτεινόμενων μέτρων στη βιώσιμη χρήση των υδάτων.

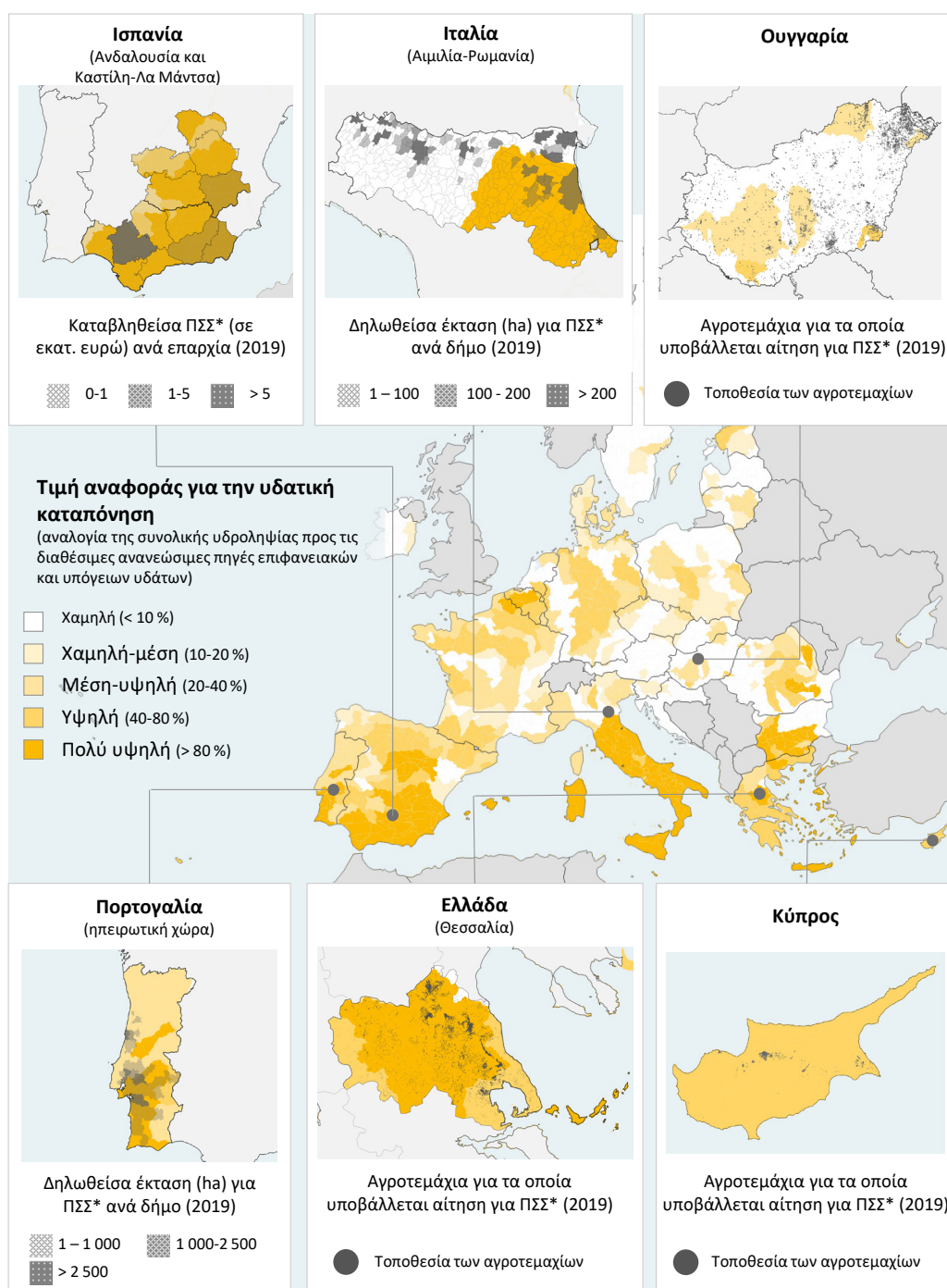
60 Κανένα από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που εξετάσαμε δεν είχε εισαγάγει εχέγγυα για τη χρήση των υδάτων, όπως περιορισμούς στη στήριξη σε περιοχές με υδατική καταπόνηση ή σε αγροτεμάχια που δεν διαθέτουν αποδοτικά συστήματα άρδευσης.

61 Εννέα από τα έντεκα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας χρησιμοποιούν τη δυνατότητα προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης για καλλιέργειες. Οκτώ παρέχουν στήριξη σε καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού χωρίς την επιβολή γεωγραφικών περιορισμών. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ενωσιακά κονδύλια για τη στήριξη καλλιεργειών που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές όπου παρατηρείται καταπόνηση υδάτων. Στο

³⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, άρθρο 52, παράγραφος 8.

γράφημα 13 φαίνεται ότι έξι κράτη μέλη χρησιμοποιούν προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη για καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές με υψηλά ή πολύ υψηλά επίπεδα υδατικής καταπόνησης.

Γράφημα 13 – ΠΣΣ για καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού και περιοχές που υφίστανται υδατική καταπόνηση

* Προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη μόνο για καλλιέργειες με μεγάλη κατανάλωση νερού. Βάσει της ανάλυσης δεδομένων από διάφορες πηγές, θεωρούμε ότι οι εξής καλλιέργειες καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες νερού: οπωροκηπευτικά, ρύζι και καρποί με κέλυφος.
Δήλωση αποποίησης ευθύνης: Λόγω διαφορών στα πρωτογενή δεδομένα, δεν είναι δυνατή η σύγκριση των χαρτών μεταξύ των χωρών.

Πηγή: ΕΕΣ και World Resources Institute Aqueduct, πρόσβαση στις 22/03/2021.

Η πολλαπλή συμμόρφωση καλύπτει την παράνομη άντληση υδάτων, αλλά οι έλεγχοι είναι σπάνιοι και οι κυρώσεις είναι χαμηλές

62 Η πολλαπλή συμμόρφωση συνδέει τις άμεσες ενισχύσεις (και ορισμένες άλλες ενισχύσεις της ΚΓΠ) με ορισμένες περιβαλλοντικές υποχρεώσεις. Ένας από τους όρους πολλαπλής συμμόρφωσης (ΚΓΠΚ 2) καλύπτει τις διαδικασίες έκδοσης άδειας άντλησης υδάτων που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Οι εθνικές αρχές/περιφερειακές αρχές ελέγχουν το 1 % των συγκεκριμένων ομάδων γεωργών που αρδεύουν τους αγρούς τους και επιβάλλουν κυρώσεις (συνήθως μείωση κατά 3 % της ενίσχυσής τους στο πλαίσιο του ΚΒΕ ή του ΚΕΣΕ) για όσους δεν συμμορφώνονται με τις εθνικές/περιφερειακές διαδικασίες έκδοσης άδειας άντλησης υδάτων.

63 Στην πράξη, οι ρυθμίσεις έχουν αλλάξει ελάχιστα από τότε που δημοσιεύσαμε σχετική έκθεση το 2014³⁷. Το πρότυπο ΚΓΠΚ 2 διατυπώνεται κατά τρόπο γενικό: «Όταν απαιτείται άδεια για τη χρήση ύδατος για αρδευτικούς σκοπούς, συμμόρφωση με τις διαδικασίες αδειοδότησης». Η Επιτροπή δεν ζήτησε από τα κράτη μέλη να επιβάλλουν ειδικές απαιτήσεις, όπως η εγκατάσταση υδρομετρητών και η υποβολή στοιχείων σχετικά με τη χρήση των υδάτων. Η ΚΓΠΚ δεν θα έχει αντίκτυπο στα κράτη μέλη με ανεπαρκείς διαδικασίες αδειοδότησης. Το γεγονός ότι δεν εφαρμόζεται σε όλους τους δικαιούχους της ΚΓΠ (π.χ. δικαιούχοι του καθεστώτος για τους μικροκαλλιεργητές, μη ετήσιες ενισχύσεις αγροτικής ανάπτυξης ή ενισχύσεις ΚΟΑ για τον τομέα των σπυροκομητικών ή τον ελαιοκομικό τομέα), και ότι τα κράτη μέλη δεν διενεργούν κατάλληλους ελέγχους, μειώνει περαιτέρω τη δυναμική του.

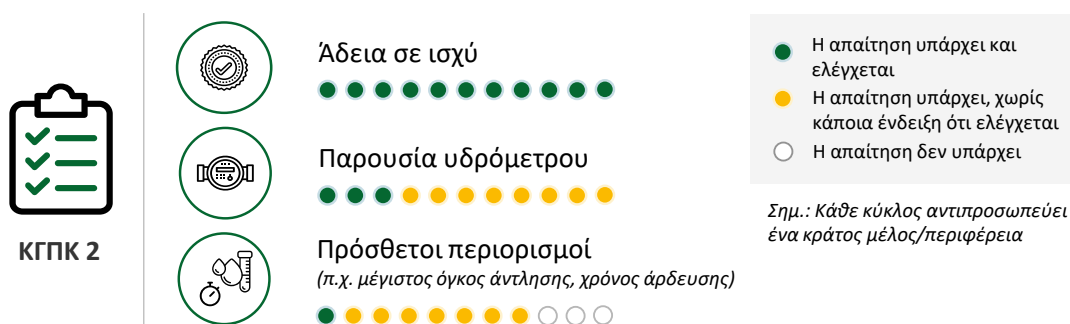
64 Η πρόταση της Επιτροπής για την ΚΓΠ μετά το 2020 εξακολουθεί να αναφέρεται στην έννοια της πολλαπλής συμμόρφωσης (η οποία πλέον ονομάζεται «αιρεσιμότητα»). Επεκτείνει την κάλυψη ώστε να περιλαμβάνει και το καθεστώς για τους μικροκαλλιεργητές, αλλά ταυτόχρονα αποκλείει τους δικαιούχους των ενισχύσεων για τον οίνο στο πλαίσιο της ΚΟΑ.

65 Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν και να επιβάλλουν την υποχρέωση αδειοδότησης των υδάτων κατά την κρίση τους. Δέκα από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας ακολουθούν επιλεκτική προσέγγιση όσον αφορά την ΚΓΠΚ 2, συχνά παραλείποντας κατά τη διάρκεια των ελέγχων τους ορισμένες εθνικές ή περιφερειακές κανονιστικές απαιτήσεις για την άντληση υδάτων ([γράφημα 14](#)).

³⁷ Ειδική έκθεση 04/2014, με τίτλο «Ενσωμάτωση των στόχων της πολιτικής υδάτων της ΕΕ στην ΚΓΠ: μερικώς επιτυχής», σημεία 38-48.

66 Ο μόνος έλεγχος που είναι κοινός σε όλα τα συστήματα ελέγχου που εξετάσαμε αφορά την ανάγκη έκδοσης άδειας για την άντληση νερού άρδευσης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι επιθεωρήσεις περιλαμβάνουν επίσης οπτικό έλεγχο των αγροτεμαχίων για τον εντοπισμό παράνομης άντλησης ή άρδευσης. Αυτό συμβαίνει στο Βέλγιο (Φλάνδρα), τη Γερμανία (Βερολίνο-Βραδεμβούργο), την Ισπανία (Ανδαλουσία και Καστίλη-Λα Μάντσα), την Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία), την Ουγγαρία και την Πορτογαλία. Σε τρία από τα έντεκα κράτη μέλη και περιφέρειες πραγματοποιούνται έλεγχοι της παρουσίας μετρητών — Βέλγιο (Φλάνδρα), Γαλλία (Σαντρ-βαλ ντε Λουάρ), Κύπρος. Δέκα από τα 11 κράτη μέλη δεν έλεγχαν το περιεχόμενο των αδειών, όπως τον μέγιστο όγκο άντλησης και τον χρόνο άρδευσης [όλα τα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας εκτός από το Βέλγιο (Φλάνδρα)]. Παρόμοια αδυναμία μνημονεύεται στην υποστηρικτική μελέτη αξιολόγησης σχετικά με τον αντίκτυπο της ΚΓΠ στα ύδατα³⁸.

Γράφημα 14 – Συνιστώσες της ΚΓΠΚ 2 που ελέγχθηκαν σε 11 κράτη μέλη / περιφέρειες

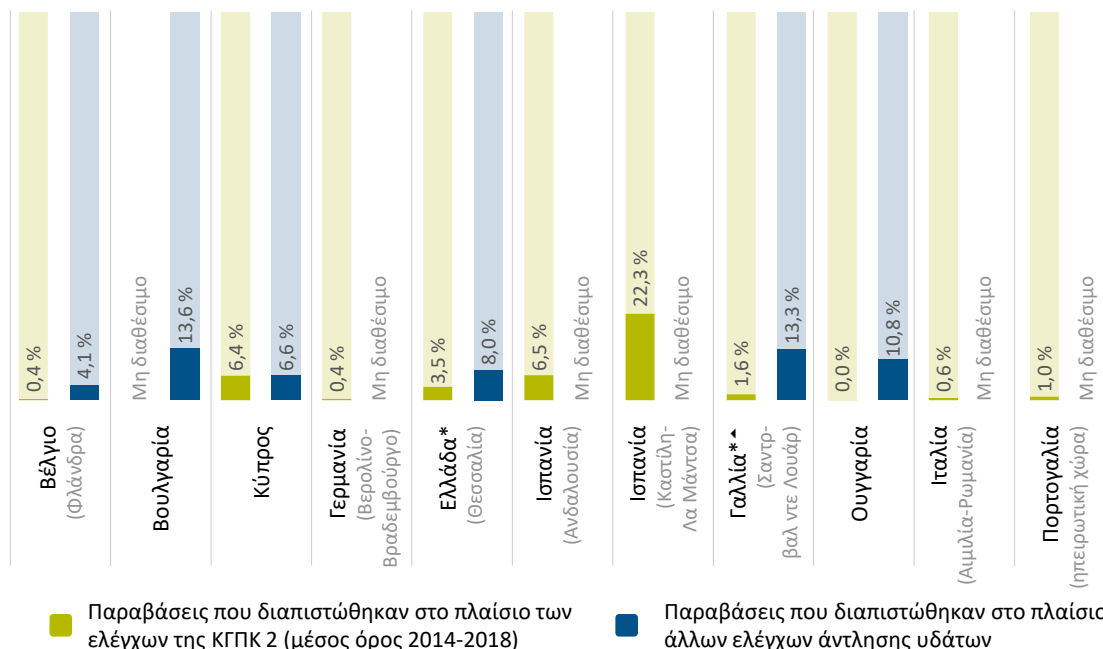

Πηγή: ΕΕΣ.

67 Από τα στατιστικά στοιχεία ελέγχου της πολλαπλής συμμόρφωσης τα οποίες υποβάλλουν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή προκύπτουν σημαντικές διαφορές τόσο μεταξύ χωρών όσο και μεταξύ περιφερειών. Στην Ισπανία, παραδείγματος χάριν, το μέσο ποσοστό μη συμμόρφωσης είναι σημαντικά υψηλότερο για την Καστίλη-Λα Μάντσα από ό,τι για την Ανδαλουσία ([γράφημα 15](#)). Σε όλα τα κράτη μέλη / περιφέρειες για τα οποία συγκεντρώσαμε στοιχεία, το ποσοστό μη συμμόρφωσης με την ΚΓΠΚ 2 είναι χαμηλότερο από το ποσοστό άλλων ελέγχων άντλησης υδάτων, όπως περιγράφεται στο σημείο [32](#) (βλέπε [γράφημα 15](#)). Στο πλαίσιο των ελέγχων πολλαπλής συμμόρφωσης, υπάρχει σημαντικός κίνδυνος να μην εντοπίζονται περιπτώσεις παράνομης άντλησης νερού.

³⁸ ΓΔ AGRI και EEIG Alliance Environnement, «[Evaluation of the impact of the CAP on water. Final report](#)».

Γράφημα 15 – Ποσοστά μη συμμόρφωσης που αποκαλύφθηκαν από τους ελέγχους της ΚΓΠΚ 2 και άλλους ελέγχους άντλησης υδάτων σε 11 κράτη μέλη / περιφέρειες

* Τα αποτελέσματα της πολλαπλής συμμόρφωσης αφορούν ολόκληρη τη χώρα, ενώ τα αποτελέσματα σχετικά με άλλες παραβάσεις την περιφέρεια

• Οι άλλοι έλεγχοι άντλησης υδάτων μπορεί να αφορούν και άλλους κλάδους της οικονομίας εκτός της γεωργίας

Πηγή: ΕΕΣ.

68 Το 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κάλεσαν την Επιτροπή³⁹ να παρακολουθήσει τη μεταφορά της ΟΠΥ στα εθνικά δίκαια και την εφαρμογή της από τα κράτη μέλη και να υποβάλει πρόταση για την ένταξη συναφών τμημάτων της ΟΠΥ στην πολλαπλή συμμόρφωση. Η Επιτροπή δεν υπέβαλε τέτοια πρόταση στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμόρφωσης για την περίοδο 2014-2020. Ωστόσο, η πρόταση για την ΚΓΠ μετά το 2020 αναφέρεται ρητά στο άρθρο της ΟΠΥ σχετικά με τους ελέγχους άντλησης υδάτων⁴⁰, καθιστώντας τους υποχρεωτική απαίτηση (ΚΑΔ 1) στο πλαίσιο των νέων κανόνων αιρεσιμότητας. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται σαφής σύνδεση μεταξύ της ΟΠΥ και των ενισχύσεων της ΚΓΠ στους γεωργούς, γεγονός που θα μπορούσε να ενδυναμώσει ακόμη περισσότερο την ισχύ του άρθρου.

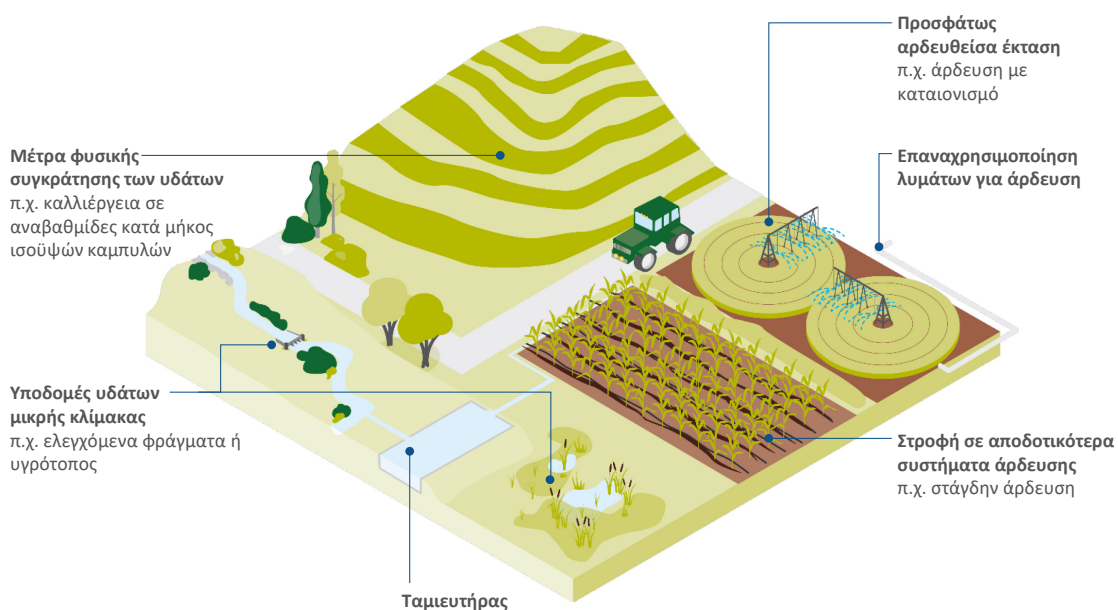
³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 549), Κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πολλαπλή συμμόρφωση.

⁴⁰ Οδηγία 2000/60/ΕΚ, άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε).

Τα κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης και τα μέτρα στήριξης της αγοράς δεν προωθούν σημαντικά τη βιώσιμη χρήση των υδάτων

69 Εκτός από τις άμεσες ενισχύσεις, η ΚΓΠ χρηματοδοτεί επίσης τις επενδύσεις των γεωργών σε πάγια στοιχεία ενεργητικού και στηρίζει συγκεκριμένες δράσεις, όπως η δέσμευση για την εφαρμογή ορισμένων γεωργικών πρακτικών. Ορισμένες επενδύσεις και δράσεις έχουν θετικό αντίκτυπο στη χρήση νερού, ενώ άλλες την αυξάνουν (βλέπε επίσης [γράφημα 16](#)). Η χρηματοδότηση συστημάτων παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή έργων συνεργασίας μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στη χρήση νερού, αν και έμμεσα.

Γράφημα 16 – Γεωργικές πρακτικές και επενδύσεις που επηρεάζουν τη χρήση νερού

Πηγή: ΕΕΣ.

Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης σπάνια χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της ποσότητας των υδάτων

70 Μέσω προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, οι εθνικές ή περιφερειακές αρχές μπορούν να στηρίξουν:

- γεωργικές πρακτικές ή πράσινες υποδομές με θετικό αντίκτυπο στη διαθεσιμότητα νερού στα γεωργικά εδάφη (μέτρα συγκράτησης υδάτων),

- β) γεωργούς για το πρόσθετο κόστος και την απώλεια εισοδήματος που συνεπάγεται η εφαρμογή των απαιτήσεων της ΟΠΥ,
- γ) υποδομές επεξεργασίας λυμάτων για επαναχρησιμοποίηση των υδάτων στην άρδευση.

Εξετάσαμε τον βαθμό στον οποίο χρησιμοποιούνται οι εν λόγω επιλογές.

71 Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν πόρους αγροτικής ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση **μέτρων φυσικής συγκράτησης των υδάτων** (βλέπε [γράφημα 17](#)). Πέντε από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας αξιοποιούν την ευκαιρία αυτή:

- Το Βέλγιο (Φλάνδρα), η Ισπανία (Ανδαλουσία), η Ουγγαρία, η Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία) και η Πορτογαλία έχουν χρηματοδοτήσει γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις⁴¹, κύριος σκοπός των οποίων είναι η διατήρηση του εδάφους, η δημιουργία οργανικής ύλης και η μείωση της διάβρωσης, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της συγκράτησης των υδάτων.
- Το Βέλγιο (Φλάνδρα) χρηματοδότησε ένα έργο με αντικείμενο πράσινη υποδομή για τη συγκράτηση των υδάτων⁴² και η Ουγγαρία οκτώ έργα.

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487), άρθρο 28.

⁴² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο δ).

Γράφημα 17 – Μέτρα φυσικής συγκράτησης των υδάτων

Πρωταρχική λειτουργία των **μέτρων φυσικής συγκράτησης υδάτων** είναι η ενίσχυση ή/και η αποκατάσταση της ικανότητας συγκράτησης ύδατος των υδροφόρων οριζόντων, των εδαφών και των οικοσυστημάτων. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνει αυτό.

Στα γεωργικά εδάφη, η συγκράτηση των υδάτων μπορεί να βελτιωθεί, παραδείγματος χάριν με τους εξής τρόπους:

Συντηρητικό όργωμα
Με τη διατήρηση των υπολειμμάτων της καλλιέργειας στην επιφάνεια, το συντηρητικό όργωμα επιβραδύνει την κίνηση των υδάτων και μειώνει τη διάβρωση του εδάφους.

Ζώνες ανάσχεσης και φυτοφράκτες
Λόγω της μόνιμης βλάστησής τους, οι φυτοφράκτες και οι φυτικές ζώνες ανάσχεσης στα όρια των αγρών ή των υδατορευμάτων προσφέρουν καλές συνθήκες για αποτελεσματική διείσδυση νερού και επιβράδυνση της επιφανειακής ροής.

Αποκατάσταση υγροτόπων
Οι υγρότοποι λειτουργούν ως φυσικές σκάφες ή σπόγγι, αποθηκεύουν νερό και το απελευθερώνουν βαθμιαία.

Επαναφυσικοποίηση και σταθεροποίηση των οχθών των ποταμών
Αυξάνεται το δυναμικό συγκράτησης των υδάτων του εδάφους, δεδομένου ότι υπάρχει αυξημένη πιθανότητα διείσδυσης στις όχθες.

Τα μέτρα συγκράτησης των υδάτων **στο επίπεδο του υδατικού συστήματος** μπορούν επίσης να αυξήσουν τη διαθεσιμότητα νερού στις γύρω γεωργικές περιοχές.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του καταλόγου της ΕΕ για τα μέτρα φυσικής συγκράτησης των υδάτων.

72 Τα μέτρα φυσικής συγκράτησης των υδάτων μπορεί να αποφέρουν πολλαπλά οφέλη, όπως η αναπλήρωση των υπόγειων υδάτων, η διαχείριση της ξηρασίας και η μείωση των κινδύνων πλημμύρας, ωστόσο η αποτελεσματικότητά τους είναι περιορισμένη, εάν χρησιμοποιούνται σε μικρή έκταση⁴³. Επτά από τα έντεκα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας δεν χρηματοδοτούν τέτοια μέτρα στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης (βλέπε επίσης [γράφημα 18](#)).

73 Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης⁴⁴ για να **αποζημιώνουν τους γεωργούς** για το πρόσθετο κόστος και την απώλεια εισοδήματος που συνεπάγεται η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που επιβάλλει ένα σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού. Κανένα από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας δεν χρησιμοποίησε αυτή την επιλογή.

⁴³ Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 17/2020, σ. 68.

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 30.

74 Οι εθνικές/περιφερειακές αρχές μπορούν να περιλαμβάνουν στα ΠΑΑ τους στήριξη για επενδύσεις σε υποδομές για την **επαναχρησιμοποίηση λυμάτων στην άρδευση**⁴⁵. Πέντε από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που εξετάσαμε δεν περιλάμβαναν την επιλογή αυτή στα ΠΑΑ τους. Σε τρία κράτη μέλη / περιφέρειες περιλαμβάνεται ως μέρος ενός επιμέρους μέτρου, αλλά δεν χρησιμοποιήθηκε για τη χρηματοδότηση έργων. Δύο κράτη μέλη έχουν χρηματοδοτήσει σχετικά έργα (βλέπε **πλαίσιο 2**).

Πλαίσιο 2

Επενδύσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης για την επαναχρησιμοποίηση λυμάτων

Στην **Κύπρο**, χρησιμοποιήθηκαν κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση ενός μεγάλου έργου, το οποίο περιλαμβάνει την κατασκευή δεξαμενής νερού 500 000 m³ για την αποθήκευση πλεονάζοντος ανακυκλωμένου νερού για χρήση στη γεωργία κατά τους θερινούς μήνες, καθώς και δικτύου πρωτογενούς και δευτερογενούς διανομής μήκους 20 χλμ. που καλύπτει 1 700 εκτάρια.

Στο **Βέλγιο (Φλάνδρα)**, με κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης στηρίχθηκαν διάφορα έργα για την επεξεργασία λυμάτων για άρδευση ή για το πότισμα των ζώων. Ακολουθούν δύο παραδείγματα:

- εξοπλισμός καθαρισμού νερού σε καλλιεργητή τομάτας με σκοπό την απολύμανση του επεξεργασμένου νερού και την απομάκρυνση των υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων
- μονάδα καθαρισμού για τη μετατροπή των λυμάτων μιας επιχείρησης μεταποίησης γαλακτοκομικών προϊόντων σε πόσιμο νερό για βοοειδή και υγρού χωνεύματος από γαλακτοκομική εκμετάλλευση σε νερό άρδευσης.

Η χρηματοδότηση της ΕΕ για αρδευτικά έργα προσφέρει ανεπαρκή εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων

75 Για τη χρηματοδότηση έργων άρδευσης, διατίθενται διαφόρων ειδών ενωσιακά κονδύλια. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης για επενδύσεις σε φυσικά στοιχεία ενεργητικού ή για τη στήριξη της ΚΟΑ σε ορισμένους τομείς (οπωροκηπευτικά, ελιές και ελαιόλαδο, οίνος), για τη χρηματοδότηση του εκσυγχρονισμού ή της πρώτης εγκατάστασης αρδευτικού εξοπλισμού (π.χ. σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις) ή υποδομών (π.χ. δίκτυα).

⁴⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 17.

76 Εξετάσαμε τα εξής:

- 1) τον βαθμό στον οποίο τα εν λόγω κονδύλια χρησιμοποιούνται για τη στήριξη αρδευτικών έργων
- 2) εάν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν θέσει εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων και
- 3) κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν ελέγξει την τήρηση των οικείων απαιτήσεων.

77 Ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων συστημάτων άρδευσης μπορεί να αυξήσει την αποδοτικότητα της χρήσης νερού, παραδείγματος χάριν με την επισκευή καναλιών που εμφανίζουν διαρροές, την κάλυψη ανοικτών καναλιών για τη μείωση της εξάτμισης ή τη μετάβαση σε αποδοτικότερα συστήματα άρδευσης. Ωστόσο, οι βελτιώσεις της αποδοτικότητας δεν οδηγούν πάντα σε συνολική εξοικονόμηση νερού, δεδομένου ότι το εξοικονομούμενο νερό μπορεί να ανακατευθύνεται σε άλλες χρήσεις, όπως σε καλλιέργειες που απαιτούν περισσότερο νερό ή για άρδευση σε ευρύτερη περιοχή. Το πρόβλημα αυτό είναι γνωστό ως «φαινόμενο υποτροπής»⁴⁶. Επιπλέον, υπάρχει ένα φαινόμενο γνωστό ως «υδρολογικό παράδοξο», σύμφωνα με το οποίο η αυξημένη αποδοτικότητα της άρδευσης μπορεί να μειώσει την επιστροφή των επιφανειακών υδάτων στους ποταμούς, μειώνοντας τις βασικές ροές που είναι επωφελείς για τους επόμενους χρήστες και τα ευαίσθητα οικοσυστήματα⁴⁷.

78 Η εγκατάσταση νέων αρδευτικών υποδομών που οδηγούν στην επέκταση της αρδευόμενης περιοχής είναι πιθανό να αυξήσει την πίεση στους πόρους γλυκού νερού, εκτός εάν το σύστημα χρησιμοποιεί όμβρια ύδατα ή ανακυκλωμένο νερό. Η υποστηρικτική μελέτη αξιολόγησης της Επιτροπής σχετικά με τον αντίκτυπο της ΚΓΠ στα ύδατα (βλέπε υποσημείωση 38.) επιβεβαίωσε αυτόν τον κίνδυνο: μέχρι σήμερα, είναι δύσκολο να διασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις στην άρδευση είναι επωφελείς για τα υδατικά συστήματα, ιδίως εάν οι αρδευόμενες περιοχές επεκτείνονται εκεί όπου τα υδατικά συστήματα υφίστανται καταπόνηση.

Στήριξη επενδύσεων αγροτικής ανάπτυξης

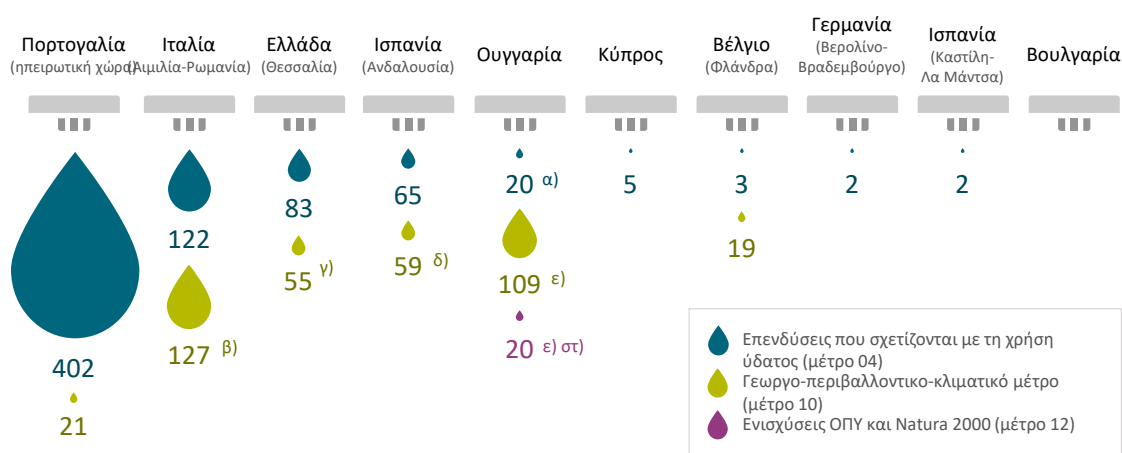
79 Όλα τα κράτη μέλη / περιφέρειες που αξιολογήσαμε, πλην ενός, χρησιμοποιούν τα κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση επενδύσεων που έχουν

⁴⁶ ΟΟΣΑ (2016), *Mitigating Droughts and Floods in Agriculture: Policy Lessons and Approaches*, OECD Studies on Water, OECD Publishing, Παρίσι.

⁴⁷ Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 17/2020.

αντίκτυπο στη χρήση των υδάτων (βλέπε [γράφημα 18](#)). Οι νέες αρδευτικές εγκαταστάσεις και υποδομές είναι επιλέξιμες και στα δέκα κράτη μέλη / περιφέρειες, και οι επενδύσεις σε υποδομές υδροληψίας (π.χ. φρέατα) είναι επιλέξιμες σε τουλάχιστον τρία. Τα μισά από τα 24 ΠΑΑ του πρόσθετου δείγματός μας παρείχαν τη δυνατότητα επενδύσεων σε νέες αρδευτικές υποδομές.

Γράφημα 18 – Χρηματοδότηση του ΕΓΤΑΑ που έχει αντίκτυπο στη χρήση υδάτων στη γεωργία (κονδύλια που έχουν δεσμευθεί ή καταβληθεί σε εκατομμύρια ευρώ) (2014-2020)

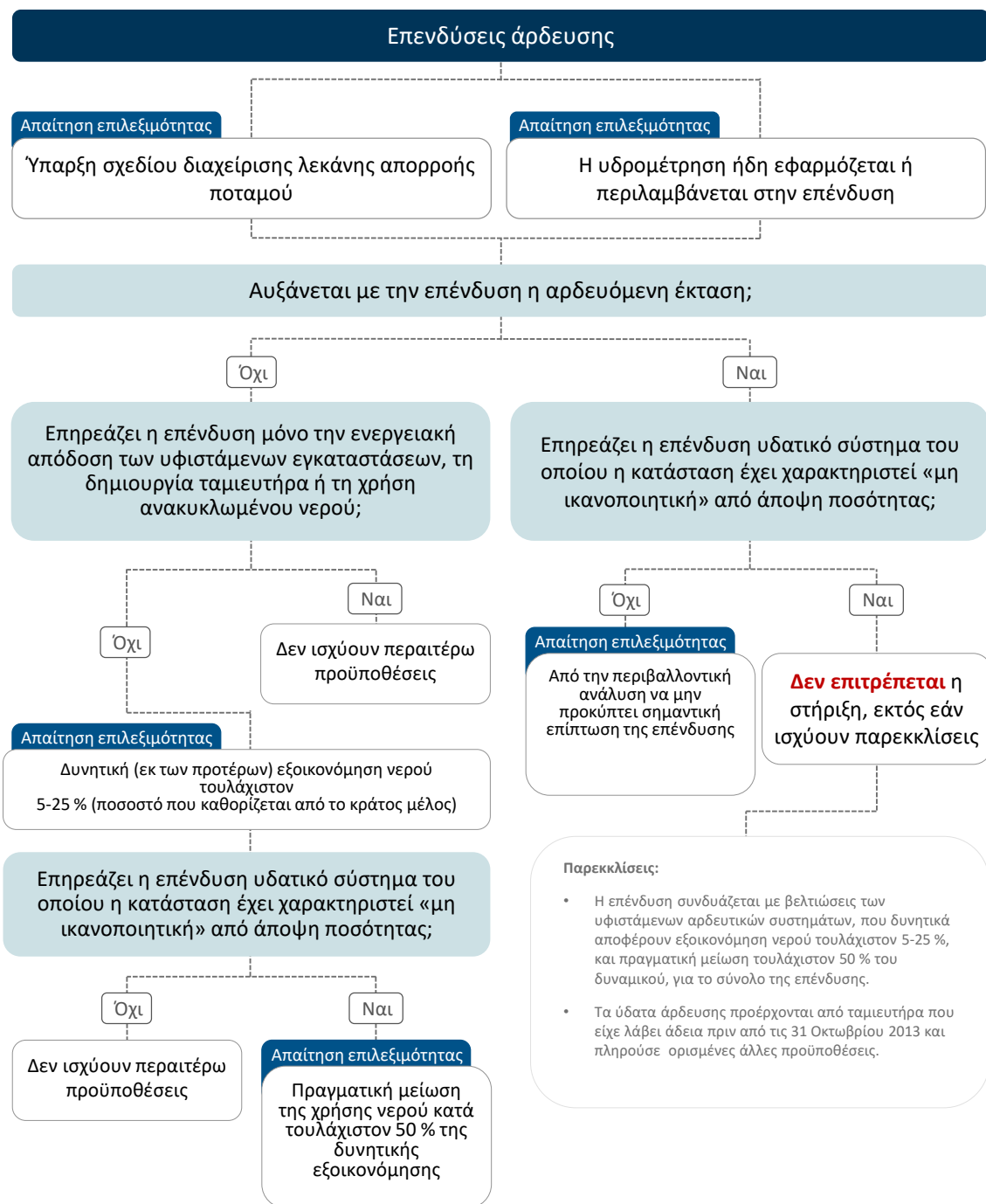
α) αποκλειστικά δημόσια στήριξη· β) αντιστοιχεί μόνο εν μέρει σε αρδευόμενες καλλιέργειες· γ) αντιστοιχεί μόνο εν μέρει σε μέτρα που έχουν αντίκτυπο στη χρήση νερού· δ) συνολικές δηλωθείσες δαπάνες για την περίοδο 2014-2020· ε) ποσό που καταβλήθηκε για το έτος υποβολής αιτήσεων 2018· στ) μόνο ενισχύσεις Natura 2000 για να αντισταθμιστεί η έλλειψη αποστράγγισης και άρδευσης των χορτολιβαδικών εκτάσεων.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

80 Η στήριξη του ΕΓΤΑΑ για επενδύσεις στην άρδευση υπόκειται στους όρους που καθορίζονται στους κανόνες της ΕΕ⁴⁸ (βλέπε [γράφημα 19](#)). Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να θεσπίζουν πρόσθετες απαιτήσεις. Για ορισμένες επενδύσεις, τρία κράτη μέλη / περιφέρειες που καλύφθηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου μας προβλέπουν δυνητική εξοικονόμηση νερού που βαίνει πέραν του 5 %. Για νέες αρδευτικές υποδομές, πέντε κράτη μέλη / περιφέρειες απαιτούν αποδεικτικό τίτλου ιδιοκτησίας της γης ή/και έγκυρη άδεια άντλησης νερού.

⁴⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 46.

Γράφημα 19 – Προϋποθέσεις για αρδευτικά έργα στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του άρθρου 46 του κανονισμού αριθ. 1305/2013.

81 Ορισμένες από τις απαιτήσεις που περιγράφονται στο [γράφημα 19](#) δεν επεξηγούνται περαιτέρω στα νομικά κείμενα. Παραδείγματος χάριν, η ΟΠΥ δεν ορίζει τι σημαίνει η ποσοτική κατάσταση των συστημάτων επιφανειακών υδάτων. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη πρέπει να ορίζουν τι θεωρούν «μη ικανοποιητική» κατάσταση σε ποσοτικούς όρους, στην περίπτωση των συστημάτων επιφανειακών υδάτων. Σε οκτώ από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που εξετάσαμε στο πλαίσιο του ελέγχου μας,

δεν είναι σαφές αν και με ποιον τρόπο αυτό ορίζεται. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει μη δεσμευτική καθοδήγηση επί του θέματος⁴⁹. Τα κράτη μέλη ερμηνεύουν επίσης διαφορετικά τι συνιστά επέκταση της αρδευόμενης έκτασης, με ορισμένους να περιλαμβάνουν εκτάσεις που είχαν αρδευθεί στο πρόσφατο παρελθόν ως αρδευόμενη έκταση. Ορισμένοι θεωρούν ως «πρόσφατο παρελθόν» διάστημα έως και μίας πενταετίας, ενώ άλλοι το ανάγουν μέχρι και στο 2004.

82 Δεδομένου ότι οι κανόνες της ΕΕ επιδέχονται ποικίλες δυνητικές ερμηνείες και συνεπάγονται αντίστοιχα πολλές εξαιρέσεις (βλέπε [γράφημα 19](#)), υπάρχει κίνδυνος η ΕΕ να χρηματοδοτεί αρδευτικά έργα που αντιβαίνουν στους στόχους της ΟΠΥ. Για την ΚΓΠ μετά το 2020, η Επιτροπή πρότεινε την ως έναν βαθμό απλούστευση των όρων χρηματοδότησης των αρδευτικών έργων. Οι επενδύσεις στην άρδευση θα αποκλείονται ρητά από τη χρηματοδότηση, εάν δεν συνάδουν με την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ περί επίτευξης της καλής κατάστασης. Η επέκταση της αρδευόμενης έκτασης δεν θα είναι επιλέξιμη αν η άρδευση επηρεάζει τα υδατικά συστήματα των οποίων η κατάσταση έχει χαρακτηριστεί ως μη ικανοποιητική⁵⁰. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να ενσωματώσουν το στοιχείο αυτό στους όρους επιλεξιμότητάς τους.

83 Η συμμόρφωση με τους όρους που εμφανίζονται στο [γράφημα 19](#) δεν ελέγχεται διεξοδικά. Οκτώ από τα κράτη μέλη / περιφέρειες που αξιολογήσαμε δηλώνουν ότι ελέγχουν τις βασικές απαιτήσεις (όπως την ανάγκη για μέτρηση των υδάτων και της δυνητικής εξοικονόμησης νερού) κατά την εξέταση της αίτησης έργου ή εκ των υστέρων. Επτά κράτη μέλη / περιφέρειες προσκόμισαν αποδεικτικά έγγραφα που τεκμηριώνουν εκ των υστέρων ελέγχους της εξοικονόμησης νερού που επιτεύχθηκε στην πραγματικότητα. Σε τέσσερις περιπτώσεις δεν προέκυπτε με σαφήνεια από τα έγγραφα ο τρόπος με τον οποίο είχε αξιολογηθεί η επέκταση της αρδευόμενης έκτασης. Ζητήσαμε από δύο κράτη μέλη / περιφέρειες λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τα έργα. Στην τεκμηρίωση που λάβαμε στις απαντήσεις, δεν ήταν πάντοτε σαφής ο τρόπος με τον οποίο ελέγχονταν οι απαιτήσεις: για ορισμένους ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων των βασικών επαληθεύσεων της μέτρησης νερού ή της δυνητικής εξοικονόμησης νερού δεν εντοπίσαμε κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

⁴⁹ Έγγραφο καθοδήγησης. Στήριξη μέσω του ΕΓΤΑΑ για επενδύσεις στην άρδευση (έκδοση: Νοέμβριος 2014).

⁵⁰ COM(2018) 392 final, άρθρο 68, παράγραφος 3, στοιχείο στ).

Κοινή οργάνωση των αγορών

84 Η ΕΕ χρηματοδοτεί επίσης αρδευτικές υποδομές μέσω της ΚΟΑ για τρεις τομείς: τον τομέα των οπωροκηπευτικών, τον τομέα των ελιών και του ελαιολάδου, και τον αμπελοοινικό τομέα. Ο τομέας των οπωροκηπευτικών λαμβάνει στήριξη για αρδευτικές υποδομές σε δέκα από τα 11 κράτη μέλη / περιφέρειες που κάλυψε ο έλεγχός μας, ο τομέας των ελιών και του ελαιολάδου σε δύο και ο αμπελοοινικός τομέας σε τρία. Όλα τα κράτη μέλη / περιφέρειες παρέχουν στήριξη τόσο για νέες υποδομές όσο και για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων συστημάτων — με εξαίρεση τον τομέα των ελιών και του ελαιολάδου, όπου μόνο οι βελτιώσεις είναι επιλέξιμες για στήριξη από την ΕΕ. Οι κανόνες που εφαρμόζονται στις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο μιας ΚΟΑ διαφέρουν από εκείνους που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης.

85 Τα τελευταία χρόνια, η χρηματοδότηση για αρδευτικά έργα στον τομέα των οπωροκηπευτικών ήταν υψηλότερη στην Ισπανία (Ανδαλουσία) και την Πορτογαλία (βλέπε [γράφημα 20](#)). Στη Γαλλία και την Κύπρο τα διαθέσιμα μέτρα αξιοποιήθηκαν ελάχιστα ή και καθόλου. Στην Ιταλία (Αιμιλία-Ρωμανία), οι αρχές δεν ήταν σε θέση να παράσχουν στοιχεία σχετικά με τα αρδευτικά έργα και τη σχετική χρηματοδότηση, τους σχετικούς ελέγχους και τις κυρώσεις.

Γράφημα 20 – Εκτιμώμενη μέση ετήσια χρηματοδότηση της ΕΕ για αρδευτικά έργα στο πλαίσιο μιας ΚΟΑ (σε χιλιάδες ευρώ)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από τις αρχές των κρατών μελών.

86 Οι επενδύσεις για τη μείωση της χρήσης νερού στον τομέα των οπωροκηπευτικών, εφόσον χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του τομέα «Επενδύσεις επωφελείς για το περιβάλλον»⁵¹, πρέπει:

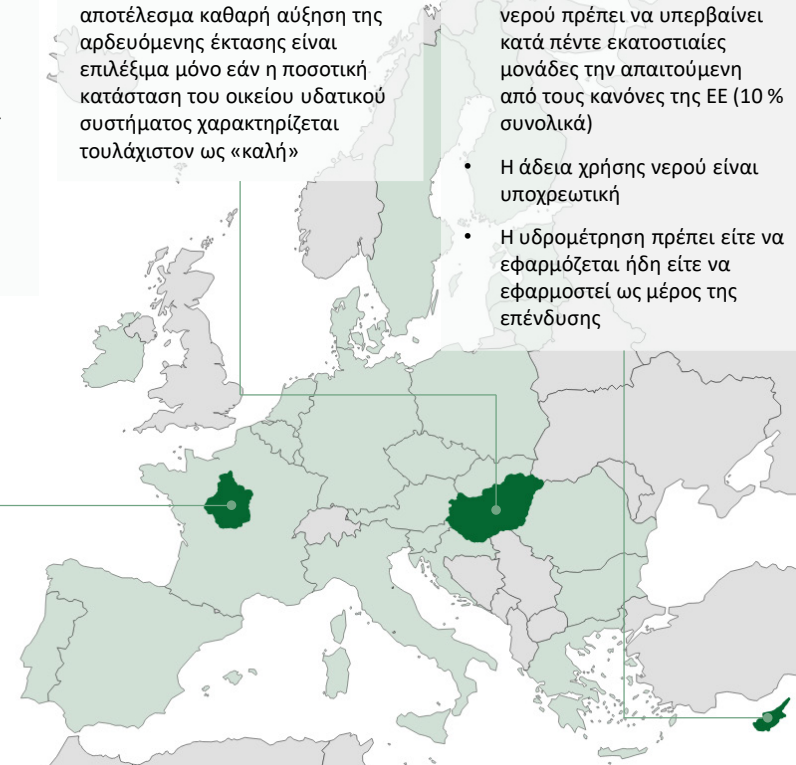
- ο να οδηγούν στη μείωση της κατανάλωσης νερού κατά τουλάχιστον 5 % εάν χρησιμοποιείται η στάγδην άρδευση ή παρόμοια συστήματα·
- ο να μην έχει ως αποτέλεσμα καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης, εκτός εάν η συνολική κατανάλωση νερού για άρδευση σε ολόκληρη την εκμετάλλευση, ακόμη και μετά την επέκταση της έκτασης, παραμένει κάτω από τον μέσο όρο κατά τη διάρκεια των πέντε ετών που προηγούνται της επένδυσης.

87 Οι αρδευτικές υποδομές μπορούν επίσης να χρηματοδοτηθούν από άλλους τομείς, όπως ο «προγραμματισμός της παραγωγής». Στις περιπτώσεις αυτές, οι κανόνες της ΕΕ δεν απαιτούν εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων, όπως συμβαίνει στην περίπτωση χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ (βλέπε σημείο **80**). Στην Ισπανία (Ανδαλουσία), το 98 % των δαπανών το 2018 για δράσεις που αφορούν την άρδευση και τη βιώσιμη χρήση των υδάτων αφορούσαν έργα προγραμματισμού της παραγωγής. Τρία από τα 11 κράτη μέλη που αξιολογήσαμε υπερέβησαν τους κανόνες της ΕΕ και έθεσαν πρόσθετες απαιτήσεις για ορισμένα ή όλα τα αρδευτικά έργα ([γράφημα 21](#)).

⁵¹ Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, τελευταίο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/892 της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 2017, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους τομείς των οπωροκηπευτικών και των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 138 της 25.5.2017, σ. 57-91).

Γράφημα 21 – Παραδείγματα πρόσθετων απαιτήσεων για αρδευτικά έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της ΚΟΑ

Γαλλία (Σαντρ-βαλ ντε Λουάρ)	Ουγγαρία	Κύπρος
<ul style="list-style-type: none"> • Απαιτείται υδρομέτρηση • Η επένδυση απορρίπτεται, εάν θα προκαλούσε αύξηση της άντλησης υδάτων σε αγροτεμάχια που βρίσκονται σε περιοχές υπό υδατική καταπόνηση • Η ελάχιστη εξοικονόμηση νερού πρέπει να ανέρχεται στο 25 % 	<p>Τα έργα που έχουν ως αποτέλεσμα καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης είναι επιλέξιμα μόνο εάν η ποσοτική κατάσταση του οικείου υδατικού συστήματος χαρακτηρίζεται τουλάχιστον ως «καλή»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η δυνητική εξοικονόμηση νερού πρέπει να υπερβαίνει κατά πέντε εκατοστιαίες μονάδες την απαιτούμενη από τους κανόνες της ΕΕ (10 % συνολικά) • Η άδεια χρήσης νερού είναι υποχρεωτική • Η υδρομέτρηση πρέπει είτε να εφαρμόζεται ήδη είτε να εφαρμοστεί ως μέρος της επένδυσης

Πηγή: ΕΕΣ.

88 Οι αρχές των κρατών μελών δεν ελέγχουν επαρκώς τη συμμόρφωση των επενδύσεων που θα ωφελήσουν το περιβάλλον με τους αντίστοιχους όρους (σημείο 86). Έπειτα από εξέταση των κατευθυντήριων γραμμών, των φύλλων των διοικητικών ελέγχων και των πρακτικών των επιτόπιων ελέγχων, δεν εντοπίσαμε αποδεικτικά στοιχεία, στα περισσότερα κράτη μέλη / περιφέρειες, τα οποία να τεκμηριώνουν τη διενέργεια ελέγχων συμμόρφωσης με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις που διέπουν τη χρηματοδότηση από την ΚΟΑ.

89 Συνολικά, η χρηματοδότηση της ΚΟΑ για νέες αρδευτικές υποδομές και βελτιώσεις των υφιστάμενων συστημάτων συνοδεύεται από λιγότερα εχέγγυα για το περιβάλλον από ό,τι η αντίστοιχη του ΕΓΤΑΑ. Ορισμένα είδη επενδύσεων υπόκεινται σε όρους όσον αφορά την εξοικονόμηση νερού και την αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων, αλλά δεν υπάρχει απαίτηση εγκατάστασης υδρομετρητή πριν από την επένδυση ή ως μέρος αυτής.

Συμπεράσματα και συστάσεις

90 Η ΕΕ θέσπισε την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα το 2000 με στόχο να καταστεί «καλή» η κατάσταση όλων των υδατικών συστημάτων της ΕΕ έως το 2015 ή (με αιτιολογημένες εξαιρέσεις) το αργότερο έως το 2027. Στο πλαίσιο αυτό τέθηκαν στόχοι όσον αφορά την ποσότητα των υδάτων. Από τον έλεγχο μας προέκυψε ότι η στήριξη της γεωργίας δεν ευθυγραμμίζονταν κατά τρόπο συνεπή με τους στόχους της πολιτικής για τα ύδατα.

91 Ενώ προβλέπονται εχέγγυα κατά της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων, συχνά εφαρμόζονται στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων παρεκκλίσεις στο πλαίσιο της πολιτικής της ΕΕ για τα ύδατα. Από το 2009, τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη δημιουργία συστημάτων προηγούμενης αδειοδότησης για την άντληση υδάτων, συστημάτων για τον εντοπισμό της παράνομης χρήσης νερού και μηχανισμών τιμολόγησης με τη δυνατότητα παροχής κινήτρων για την αποδοτική χρήση. Ωστόσο:

- ο Εξακολουθούν να ισχύουν πολλές εξαιρέσεις για τους γεωργούς όσον αφορά τις άδειες άντλησης υδάτων στα κράτη μέλη που εξετάσαμε (συμπεριλαμβανομένων των περιοχών στις οποίες παρατηρείται υδατική καταπόνηση) (σημεία [27-30](#)),
- ο πολλά δε κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν την αρχή της ανάκτησης του κόστους για τις υπηρεσίες ύδατος στη γεωργία, όπως συμβαίνει σε άλλους τομείς (σημεία [36-44](#)).

92 Η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα από τα κράτη μέλη και θεωρεί ότι θα μπορούσε να προχωρήσει με γοργότερο ρυθμό (σημεία [45-52](#)).

Σύσταση 1 – Αιτιολόγηση των εξαιρέσεων από την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα στη γεωργία

Η Επιτροπή πρέπει:

να ζητά από τα κράτη μέλη να αιτιολογούν τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση αδειοδότησης για την άντληση υδάτων και την τιμολόγηση του νερού στον τομέα της γεωργίας, καθώς και να διευκρινίζουν το σκεπτικό βάσει του οποίου κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αυτές δεν συνεπάγονται σημαντικές επιπτώσεις για την ποσοτική κατάσταση των υδατικών συστημάτων.

Χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της σύστασης: 2025

93 Τα καθεστώτα άμεσων ενισχύσεων της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) δεν επιβάλλουν υποχρεώσεις απευθείας στους γεωργούς όσον αφορά τη βιώσιμη χρήση των υδάτων. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με την προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη επιτρέπουν στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές που υφίστανται υδατική καταπόνηση χωρίς ελέγχους ή περιβαλλοντικά εχέγγυα. Η εκ των προτέρων αιρεσιμότητα για τον τομέα των υδάτων που εφαρμόζεται στη χρηματοδότηση αγροτικής ανάπτυξης ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να αναβαθμίσουν τις οικείες πολιτικές τιμολόγησης του νερού. Ωστόσο, η εκ των προτέρων αιρεσιμότητα φαίνεται πιθανό να διακοπεί στο πλαίσιο της ΚΓΠ μετά το 2020 (σημεία [47-49](#) και [53-61](#)).

94 Αρκετά κράτη μέλη χρησιμοποιούν την προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη για τη χρηματοδότηση καλλιεργειών που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού σε περιοχές που πλήττονται από λειψυδρία (σημεία [60-61](#)).

95 Η δεύτερη καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση (ΚΓΠΚ 2) της πολλαπλής συμμόρφωσης έχει τη δυνατότητα να μειώσει την υπερεκμετάλλευση των υδάτινων πόρων στη γεωργία, ενθαρρύνοντας τους γεωργούς να τηρούν τις διαδικασίες έκδοσης αδειών για την άντληση υδάτων στα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι κανόνες της ΕΕ δεν επιβάλλουν υποχρεώσεις πολλαπλής συμμόρφωσης σε όλους τους γεωργούς που λαμβάνουν κονδύλια της ΚΓΠ, και τα κράτη μέλη κάνουν σχετικά περιορισμένη χρήση της ΚΓΠΚ 2 για την προστασία των υδάτινων πόρων. Κανένα από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ελέγχου μας δεν διενεργεί συνολικούς ελέγχους σχετικά με τις απαιτήσεις ΚΓΠΚ 2 (σημεία [62-68](#)).

Σύσταση 2 – Άρρηκτη σύνδεση των ενισχύσεων της ΚΓΠ με τη συμμόρφωση με τα περιβαλλοντικά πρότυπα

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να εξαρτήσει τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης για επενδύσεις στην άρδευση από την εφαρμογή πολιτικών που ενθαρρύνουν τη βιώσιμη χρήση των υδάτων στα κράτη μέλη·
- β) να συνδέσει όλες τις ενισχύσεις της ΚΓΠ προς τους γεωργούς, περιλαμβανομένων εκείνων που χορηγούνται στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αγοράς, με ρητές περιβαλλοντικές απαιτήσεις για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων, μεταξύ άλλων μέσω αιρεσιμότητας·
- γ) να απαιτεί εχέγγυα για την πρόληψη της μη βιώσιμης χρήσης των υδάτων για καλλιέργειες που χρηματοδοτούνται μέσω προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης.

Χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της σύστασης: 2023 (έναρξη νέας περιόδου ΚΓΠ)

96 Η Επιτροπή έχει ενσωματώσει εν μέρει τις αρχές της βιώσιμης χρήσης των υδάτων στους κανόνες που διέπουν τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της ΚΓΠ, όπως η αγροτική ανάπτυξη και η στήριξη της αγοράς. Τα κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης μπορούν να χρηματοδοτήσουν γεωργικές πρακτικές και υποδομές που βελτιώνουν την ποσότητα των υδάτων. Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης και της στήριξης της αγοράς μπορεί επίσης να στηρίξει αρδευτικά έργα. Οι ενισχύσεις αυτού του είδους συνδέονται με ορισμένες υποχρεώσεις, αλλά λόγω της ασυνέπειας που επικρατεί μεταξύ των κανόνων της ΕΕ στα διάφορα προγράμματα, υπάρχει έδαφος για διάφορες ερμηνείες και εξαιρέσεις (σημεία **69-89**).

97 Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν εν μέρει την αγροτική ανάπτυξη και τη στήριξη της αγοράς για την παροχή κινήτρων για βιώσιμη χρήση των υδάτων στη γεωργία. Διαπιστώσαμε τα εξής:

- Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης σπανίως στηρίζουν μέτρα συγκράτησης νερού και υποδομές επαναχρησιμοποίησης νερού (σημεία **70-72**).
- Τα κονδύλια της ΕΕ χρησιμοποιούνται για τη στήριξη νέων αρδευτικών έργων στα κράτη μέλη / περιφέρειες που καλύφθηκαν από τον έλεγχό μας (σημεία **75-79** και **84-85**).

- ο Τα κράτη μέλη δεν ελέγχουν επαρκώς τη συμμόρφωση με τους περιβαλλοντικούς όρους που συνδέονται με τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης και της στήριξης της αγοράς (σημεία **80-83** και **86-89**).

98 Η πρόταση της Επιτροπής για την ΚΓΠ μετά το 2020 αποκλείει ρητά τη χρηματοδότηση επενδύσεων στην άρδευση που δεν συνάδουν με την επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα για την επίτευξη καλής κατάστασης. Η επέκταση της αρδευόμενης έκτασης δεν θα ήταν πλέον επιλέξιμη εφόσον επηρεάζει υδατικά συστήματα σε μη ικανοποιητική κατάσταση (σημείο **82**).

Σύσταση 3 – Χρήση κονδυλίων της ΕΕ για τη βελτίωση της ποσοτικής κατάστασης των υδατικών συστημάτων

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να διασφαλίσει, κατά την έγκριση των στρατηγικών σχεδίων ΚΓΠ των κρατών μελών, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τους κανόνες της ΚΓΠ μετά το 2020, κατά τρόπο ώστε τα χρηματοδοτούμενα αρδευτικά έργα να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα·
- β) να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της χρηματοδότησης στο πλαίσιο αγροτικής ανάπτυξης και της στήριξης της αγοράς στη χρήση υδάτων στο πλαίσιο της ΚΓΠ μετά το 2020.

Χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της σύστασης: 2023 (έναρξη νέας περιόδου ΚΓΠ) και 2026 (ενδιάμεση αξιολόγηση)

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, στις 14 Ιουλίου 2021.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner Lehne
Πρόεδρος

Γλωσσάριο

Copernicus: Το σύστημα γεωσκόπησης και παρακολούθησης της γης της ΕΕ, το οποίο συλλέγει και επεξεργάζεται δεδομένα από δορυφόρους και γεωλογικούς αισθητήρες για την παροχή πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον και την ασφάλεια.

Άμεσες ενισχύσεις: Πληρωμή για τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος, όπως οι στρεμματικές ενισχύσεις, καταβαλλόμενη απευθείας στους γεωργούς.

Ανάκτηση κόστους: Αρχή σύμφωνα με την οποία ο χρήστης μιας υπηρεσίας καταβάλλει το κόστος της εν λόγω υπηρεσίας και το συνολικό εισόδημα του παρόχου ισούται με (ή υπερβαίνει) το κόστος της παροχής.

Άντληση: Αφαίρεση ή εκτροπή νερού από υδάτινο περιβάλλον.

Αποσυνδεδεμένη στήριξη: Πληρωμές της ΕΕ προς γεωργούς, οι οποίες δεν συνδέονται με την παραγωγή συγκεκριμένου προϊόντος.

Έλεγχος καταλληλότητας: Αξιολόγηση για τον εντοπισμό τυχόν επικαλύψεων, κενών, ασυνεπειών ή παρωχημένων μέτρων στο κανονιστικό πλαίσιο που ρυθμίζει έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.

Ενίσχυση οικολογικού προσανατολισμού: Στρεμματική ενίσχυση που προορίζεται για γεωργικές πρακτικές που ωφελούν το περιβάλλον και το κλίμα.

Καθεστώς βασικής ενίσχυσης: Γεωργικό καθεστώς της ΕΕ στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιούνται πληρωμές σε γεωργούς βάσει εκτάσεων επιλέξιμης γεωργικής γης.

Καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση: Η κατάσταση κατά την οποία οι γεωργοί πρέπει να διατηρούν όλες τις γεωργικές εκτάσεις, ιδίως δε αυτές που προσωρινά δεν χρησιμοποιούνται για την παραγωγή, προκειμένου να λαμβάνουν ορισμένες ενισχύσεις στο πλαίσιο της ΚΓΠ. Περιλαμβάνει ζητήματα όπως η διαχείριση των υδάτων και του εδάφους.

Κανονιστική απαίτηση διαχείρισης: Ενωσιακός ή εθνικός κανόνας σχετικά με τη διαχείριση των γεωργικών εκτάσεων με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας, της υγείας των ζώων και των φυτών, της καλής διαβίωσης των ζώων και του περιβάλλοντος.

Πολλαπλή συμμόρφωση: Μηχανισμός στο πλαίσιο του οποίου οι πληρωμές προς γεωργούς εξαρτώνται από την εκ μέρους τους εκπλήρωση απαιτήσεων σχετικών με το

περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων και τη διαχείριση της γης.

Ποσοτική κατάσταση: Η έκφραση του βαθμού στον οποίο ένα σύστημα υπόγειων υδάτων επηρεάζεται από άμεσες και έμμεσες αντλήσεις.

Προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη: Σύστημα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί προαιρετικά από τα κράτη μέλη για τη χορήγηση γεωργικών άμεσων ενισχύσεων της ΕΕ, με βάση τον όγκο της παραγωγής, σε γεωργούς που επιλέγουν αυτή τη μέθοδο.

Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης: Σύνολο εθνικών ή περιφερειακών πολυετών στόχων και δράσεων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή, για την εφαρμογή της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ.

Σύγκλιση: Η διαδικασία προσαρμογής των δικαιωμάτων ενίσχυσης στους γεωργούς ώστε αυτά να αντικατοπτρίζουν τους εθνικούς ή περιφερειακούς μέσους όρους, προκειμένου να εξασφαλίζεται δικαιότερη κατανομή της άμεσης γεωργικής στήριξης.

Σχέδιο Διαχείρισης Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμού: Έγγραφο που καλύπτει τη διαχείριση μιας ορισθείσας λεκάνης απορροής ποταμού στην ΕΕ και καθορίζει τις δράσεις που σχεδιάζονται για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα.

Υδατικό σύστημα: Λίμνη, ταμιευτήρας, ρεύμα, ποταμός ή κανάλι, μεταβατική περιοχή υδάτων κατά μήκος ακτογραμμής, τμήμα παράκτιων υδάτων ή διακριτός όγκος υπόγειων υδάτων.

Συντομογραφίες

ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΟΠ: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

ΚΑΔ: Κανονιστική απαίτηση διαχείρισης

ΚΒΕ: Καθεστώς βασικής ενίσχυσης

ΚΓΠ: Κοινή γεωργική πολιτική

ΚΓΠΚ: Καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση

ΚΕΣΕ: Καθεστώς ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης

ΚΟΑ: Κοινή Οργάνωση Αγοράς

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΟΠΥ: Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα

ΠΑΑ: Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης

ΠΣΣ: Προαιρετική συνδεδεμένη στήριξη

Σχέδιο Διαχείρισης ΠΛΑΠ: Σχέδιο Διαχείρισης Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμού

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=59355>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=59355>

Κλιμάκιο ελέγχου

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων) του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενη από την Ildikó Preiss, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου της, τη Charlotta Törnelling, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, τους Emmanuel Rauch, διοικητικό στέλεχος, Els Brems, υπεύθυνη έργου, Paulo Braz, αναπληρωτή υπεύθυνο έργου, Γεώργιο Καρακατσάνη, Δημήτριο Μανιόπουλο και Krzysztof Zalega, ελεγκτές, και Greta Karustaite, Szilvia Kelemen και Dainora Venckeviciene, ελέγκτριες. Ο Thomas Everett παρείχε γλωσσική υποστήριξη. Η Marika Meisenzahl παρείχε γραφιστική υποστήριξη.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021.

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) εφαρμόζεται δυνάμει της [απόφασης αριθ. 6-2019 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων από τον περαιτέρω χρήστη. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Στις περιπτώσεις των κατωτέρω αναφερόμενων φωτογραφιών, η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση της αναγνώρισης του φορέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, της πηγής και του ονόματος των φωτογράφων/αρχιτεκτόνων (εφόσον αναφέρονται):

Γράφημα 1: © World Resources Institute – Aqueduct, πρόσβαση στις 22.3.2021.

Γραφήματα 5, 9, 14, 18 και 20: Τα εικονίδια δημιουργήθηκαν από την [Pixel perfect](#) μέσω του <https://flaticon.com>.

Γράφημα 13: © Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και World Resources Institute, Aqueduct, πρόσβαση στις 22/03/2021.

Γράφημα 17:

Φωτογραφία πάνω αριστερά: © Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021 / Xavier Lejeune.

Φωτογραφία πάνω δεξιά: © Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021 / Lukasz Kobus.

Φωτογραφία κάτω αριστερά: © Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021 / Michal Cizek.

Φωτογραφία κάτω δεξιά: © Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021 / Pedro Rocha.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται έγκριση, η έγκριση αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση και δεν σας παρέχεται σχετική άδεια.

Η «οικογένεια» των ιστοτόπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα europa.eu, παρέχει συνδέσμους προς ιστοτόπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

PDF	ISBN 978-92-847-6679-6	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/509707	QJ-AB-21-022-EL-N
HTML	ISBN 978-92-847-6712-0	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/882949	QJ-AB-21-022-EL-Q

Το ένα τέταρτο όλων των υδάτων που αντλούνται στην ΕΕ χρησιμοποιείται για τη γεωργία, και κυρίως την άρδευση. Ήδη, πολλές είναι οι περιοχές που πλήττονται από τη λειψυδρία, και η κατάσταση είναι πιθανό να επιδεινωθεί με την κλιματική αλλαγή. Στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα τίθεται στόχος για την καλή κατάσταση όλων των υδατικών συστημάτων έως το 2027, ωστόσο σημειώνονται σημαντικές καθυστερήσεις ως προς την επίτευξή του. Η στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) σε γεωργούς επηρεάζει τη χρήση γεωργικών υδάτων ποικιλοτρόπως. Διαπιστώσαμε ότι οι γεωργικές πολιτικές δεν ευθυγραμμίζονταν συστηματικά με την πολιτική της ΕΕ για τα ύδατα. Συνιστούμε, αφενός, τα κράτη μέλη να αιτιολογούν καλύτερα τις εξαιρέσεις από την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα στη γεωργία και, αφετέρου, η Επιτροπή να συνδέσει τις πληρωμές της ΚΓΠ με τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τη βιώσιμη χρήση των υδάτων.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors